

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Kasvatusta ja kontrollia

puolijulkisen tilan nuorisotyö tekijöidensä kokemana

Juha Heiskanen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika 11/2012

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Juha Heiskanen	Sivumäärä 61 ja 0 liitesivua
Työn nimi Kasvatusta ja kontrollia. Puolijulkisen tilan nuorisotyö tekijöidensä kokemana	
Ohjaava(t) opettaja(t) Reijo Viitanen & Sirpa Ali-Melkkilä	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Aseman Lapset ry	
Tiivistelmä <p>Käsittelen opinnäytetyössäni sitä, millainen merkitys puolijulkisella tilalla on siellä tehtyyn nuorisotyöhön ja mitä haasteita tämän tilan myötä tulevat uudet yhteistyötahot mahdollisesti työhön tuovat. Opinnäytetyön tilaajan on Aseman Lapset ry ja opinnäytetyö liittyy vahvasti walkers-hubu-bussiprojektiin. Opinnäytetyön lähtökohtana oli selvittää, kuinka puolijulkisessa tilassa tehty nuorisotyö suhteutuu ns. perinteiseen nuorisotyöhön ja mitä asioita puolijulkisessa tilassa toimivan nuorisotyöntekijän tulisi huomioida. Tavoitteena on kartoittaa nuorisotyöntekijöiden näkemys siitä, mikä on puolijulkisessa tilassa tehtävän nuorisotyön tavoite ja tarkoitus ja miten se suhtautuu perinteiseen nuorisotyöntekijän työnkuvaan sekä se, ketkä ovat nuorisotyöntekijän yhteistyötahot puolijulkisessa tilassa toimiessa ja millainen vaikutus niillä on tehtävään työhön? Näkökulmana on erityisesti uuden toiminnan tai toimintamallin käynnistämisessä ja toimintaan saattamisessa.</p> <p>Opinnäytetyön tarkoitus on tuottaa ensisijaisesti hyötyä projektille ja Aseman Lapsille, jolla on pysyvä walkers-kahvila aivan Kampin kauppakeskuksen vieressä. Toisaalta tarkoituksena on tuottaa hyötyä myös koko nuorisotyön toimialalle, sillä onhan kaupunkitilojen ja -kulttuurin muuttumisen myötä jalkautunut nuorisotyö yhä enemmän siirtynyt julkisesta tilasta puolijulkiseen tilaan. Nykymuotoiseen puolijulkiseen tilaan jalkautuva nuorisotyöntekijä kohtaa monia sidos- ja yhteistyöryhmiä, joiden kanssa on kyettävä tavoitteelliseen yhteistoimintaan. Tämä edellyttää työntekijältä sekä tilan että oman ja muiden toiminnan syiden ymmärtämistä ja kykyä kulttuuriseen- ja arvokeskusteluun. Tarkoituksena tällä opinnäytetyöllä on antaa eväitä siihen keskusteluun. Opinnäytetyön avulla työntekijä voi tarkastella oman toimintansa syitä ja saada käytännön ideoita ja neuvoja kauppakeskusten kanssa tehtävään yhteistyöhön. Opinnäytetyön aineistona ovat kolmen nuorisotyön asiantuntijan haastattelut ja kahden Kampin järjestyksen valvojan haastattelu. Haastattelut ovat teemahaastatteluja ja järjestyksenvalvoja haastattelin parahaastatteluina. Sen lisäksi tein osallistuvaa havainnointia bussin toimintailloissa.</p> <p>Puolijulkiseen tilaan jalkautunut nuorisotyö nähdään tärkeänä perinteisen nuorisotyön täydentäjänä. Kauppakeskuksissa hengaavat nuoret eivät juuri käytä nuorisotyön palveluita ja näihin nuoriin on tärkeää saada kontakti. Yleinen oletama onkin, että nuorisotyö on ainakin osittain kauppakeskuksissa kontrolloimassa nuoria. Jalkautuvassa työssä liikutaankin sosialisointia ja kontrollin hiuksen hienolla rajapinnalla ja sen kontrollin elementit ovat perinteistä nuorisotyötä vahvemmat työn tavoitteiden ja yhteistyötahojen johdosta. Puolijulkisen tilan yhteistyökuvioissa on mukana monia hierarkkisia toimijoita ja toimivan yhteistyön kannalta tärkeää on toimiva kommunikaatio.</p>	
Asiasanat nuorisotyö, etsivä nuorisotyö, kontrolli, yhteistyö, kauppakeskukset	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Juha Heiskanen	Number of Pages 61
Title Education and Control. Youth work in semi-public spaces seen by the youth workers	
Supervisor(s) Reijo Viitanen & Sirpa Ali-Melkkilä	
Subscriber and/or Mentor Children of the Station registered association	
Abstract <p>In the thesis, I talk about the impact that semi- and quasi-public spaces have to the youth work and about the challenges it sets to the work. I also talk about the new cooperatives that emerge from the new environment and about their influence to the work. The subscriber of the thesis is the Children of the Station registered association and more specific the walkers-hubu-bus-project. The basis is to identify youth workers' views of what is a semi-public space and what are their views of the goals and the purposes of the work. I also want to find out how outreach youth work in semi-public space relates to the so-called traditional youth worker's job description and what a youth worker on the field should take into account. The aim is also to find out who the cooperatives are and what challenges they may bring. The point of view is, in particular, the beginning of a new activity.</p> <p>The purpose of this thesis is to provide useful information to the project and to the Children of the Station which maintains a permanent walkers-youth café right next to the Kamppi shopping centre. On the other hand, the purpose is also to provide knowledge to the entire youth sector, after all, due to the evolved urban space and culture the outreach youth work has increasingly sifted from a public to a semi-public space. Outreach youth worker faces a number of stakeholder and partner groups, with whom he must be able to cooperate goal-oriented. This requires an ability to understand the space as well as the values and reasons of one's own actions and others'. An employee must be able to have dialog about the values. The purpose of this thesis work is to provide a basis for this discussion. The thesis allows an employee to look at one's own actions and motives, and get practical ideas and advice on the work done in shopping centers. The research material is interviews of three youth work experts and an interview of two security officers of Kamppi. The interviews were thematic interviews and I also did observation during two activity nights of the bus.</p> <p>The outreach youth work in the semi-public space is seen as an important complement to the traditional youth work. The youth, which hang out in the shopping centers, don't really access the youth services available, and it is essential to establish a contact with these young people. The general presumption is that the youth work is at least partially controlling the youth in the shopping centers. The outreach youth work operates in the thin line between the socialization and control and the elements of control are stronger there than in traditional youth work because of the work's objectives and the partners. Many of the cooperative partners are hierarchical and the effective communication is essential for the functional cooperation.</p>	
Keywords youth work, outreach youth work, control, co-operation, shopping malls	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TYÖN JA TYÖKENTÄN MUUTOSTILAT	6
2.1 Tilojen puhkotut rajat	6
2.2 Nuorisotyön historia, tarkoitus ja historiallinen tarkoitus	11
2.3 Työn monet kasvot nuorten tilojen ulkopuolella	15
3 OPINNÄYTETYÖN TEKEMINEN	19
3.1 Mistä kaikki alkoi	20
3.2 Menetelmänä haastattelu	21
3.4 Voiko tähän luottaa?	24
4 TYÖSKENTELEY PUOLIJULKISESSA TILASSA	26
4.1 Työpaikka	27
4.2 Hengari, etsivä, nuorisovartija vai jotain muuta?	31
4.3 Kontaktipintoja	40
5 ”EI ME VOIDA LÄHTEE OMIN NOKKINEEN SOOLOILEEN”	49
6 SEURAAVAN KULMAN TAKANA	52
LÄHTEET	57

1 JOHDANTO

Nuoret ja julkinen tila ovat olleet julkisessa keskustelussa käytännössä niin pitkään kun kasvatuksellista keskustelua on käyty. Julkisen tilan muuntuminen kuluttamisen ja viihtymisen tilaksi kulminoituu vahvasti kauppakeskusten kasvun ympärille. Nuorten lisääntynyt vapaa-aika ja varallisuus, sekä kaupunkikulttuurin ja kaupungin kuluttamisen kulttuurin muutos, ovat vetäneet nuoria yhä suuremmissa määrin näihin tiloihin; nuorisotilat ja perinteinen nuorisotyö eivät enää tavoita kaikkia nuoria. Vaikka julkinen tila tavallaan kapeneekin, niin nuorisotyön tilat puolestaan kasvavat ja monimuotoistuvat. Aikaisemmin nuorisotilat, ja joissakin tapauksissa julkiset tilat, olivat nuorisotyön pääsääntöistä tilaa, mutta nyttemmin nuorisotyö on siirtymässä, ja sitä on vaadittu siirtymään, yhä enemmän kulutuksen tiloihin (Kylmäkoski 2006a; Salovaara 2010; Sinisalo-Juha 2010; Nikoskinen 2011b, 41 & 93). (Nuoriso)työtä, kun pääsääntöisesti on tehtävä sen kohderyhmän parissa. Opinnäytetyössäni käsittelen näissä tiloissa tehtävää nuorisotyötä sen tekijöiden näkökulmasta, jota täydennän suurimman yhteistyötahon eli järjestyksenvalvojen näkökulmalla. Käsittelen opinnäytetyössäni sitä, millainen merkitys muuttuvilla tiloilla on tehtyyn työhön ja, mitä haasteita uudet yhteistyötahot mahdollisesti työhön tuovat.

Opinnäytetyöni aihe on erittäin ajankohtainen, sillä kyseinen teema on viimeaikoina ollut julkisen keskustelun ja tutkimuksen mielenkiinnon kohteena. Julkisesta tilasta ja kaupunkikulttuurista sekä niiden muutoksista ja kontrollista ovat kirjoittaneet esimerkiksi Stadipiiri (2000), Mäenpää (2005), Mäkinen (2007) ja Koskela (2009). Julkisuudessa paljon huomiota, niin hyvää kuin huonoakin, ovat saaneet pääasiassa sosiaalisen median kautta syntyneet uudenlaista kaupunkikulttuuria edustavat massatapahtumat Botéllon ja Kaljakellunta (Turun Sanomat 2010a, 2010b, 2011, 2012; Helsingin Sanomat 2011; Vesa 2011) sekä perinteisen tuottaja-kuluttaja mallin rajoja venyttävä Ravintolapäivä (ks. esim. Helsingin Sanomat 2012). Varsinkin nuorten (julkisen) tilan ja ajan käyttöä on tutkittu paljon ja useammasta näkökulmasta (mm. Kylmäkoski, Lind, Hintikka & Aittola 2006; Stenvall 2009; Kuusisto-Arponen & Tani 2009; Nikoskinen 2011a&b; Kosonen 2011; Määttä & Tolonen 2011; Malin 2012). Toisaalta, aihepiirin ajankohtaisuudesta huolimatta on työlle myös selkeä tarve, sillä nykymuo-

toiseen puolijulkiseen tilaan jalkautuva nuorisotyöntekijä kohtaa monia sidos- ja yhteistyöryhmiä, joiden kanssa on kyettävä tavoitteelliseen yhteistoimintaan. Tämä edellyttää työntekijältä niin tilan kuin oman ja muidenkin toiminnan syiden ymmärtämistä ja kykyä kulttuuriseen- ja arvokeskusteluun. Tämän opinnäytetyön seuraavat luvut antavat siihen työkaluja.

2 TYÖN JA TYÖKENTÄN MUUTOSTILAT

Ymmärtääksemme miksi nuorisotyötä tehdään niillä menetelmillä ja niissä rakenteissa niin kuin sitä tehdään, on meidän ensin ymmärrettävä kuinka tähän tilanteeseen on päädytty. Siksi esittelen tässä luvussa Suomalaisen nuorisotyön historian hyvin lyhyesti. Tarkemmin ja laajemmin nuorisojärjestöjen ja -työn historiallisia vaiheita ovat käsitelleet mm. Telemäki (1984), Vesikansa (1988a&b) ja Jokinen (1990) sekä tuoreimpina Salasuo (2006) ja Hoikkala & Sell (2007). Aloitan kuitenkin käsittelemällä niinkin arkista asiaa kuin julkista tilaa ja siihen liittyviä käsitteitä. Lopuksi tässä luvussa vielä yhdistän nuo kaksi teemaa ja käsitelen julkisessa tilassa tehtävää nuorisotyötä ja sen terminologiaa.

2.1 Tilojen puhkotut rajat

Julkinen tila on kaikille tuttu ja hyvin jokapäiväinen asia. Se on käsitteenäkin suhteellisen selkeä. Se on tila, johon voi mennä ja jossa voi olla ja kokoontua sekä ilmaista itseään melko vapaasti. Yksityisetkin tilat ovat tuttuja ja arkisia. Ne ovat tiloja, joihin menemistä ja joissa olemista ja tekemistä kontrolloi joku, yleensä tilan omistaja. Mutta vaikka käsitteet ovatkin kohtuullisen yksiselitteisiä, tilat eivät. Mikä toisen silmissä on julkista tilaa, saattaakin toisen silmissä olla yksityistä tilaa. Toisaalta harva kaupunkitila on puhtaasti kumpaakaan. Tähän problematiikkaan törmätään varsinkin kaupallisissa tiloissa. Siksi onkin paikallaan hiukan miettiä eri käsitteiden sisältöä.

Selkeästi julkisia tiloja ovat kadut, torit ja puistot; selkeästi yksityisiä tiloja ovat vaikkapa asunnot ja monien yritysten tilat. Toisaalta toisten yritysten, kuten

vaikkapa kauppojen ja kahviloiden, tilat ovat osittain julkisia tai puolijulkisia. Mutta entäpä julkinen liikenne ja niiden asemat, nimestä voisi päätellä niiden olevan julkisia? Hadleyn (2012) mukaan näin ei kuitenkaan tarkkaan ottaen ole. Metrotunnelit, rautatie- ja linja-autoasemat ovat yksityisten omistamia tiloja, joissa läpikulku tapahtuu luvanvaraisesti. Sama koskee kauppakeskuksia, joita myös käytetään niin kuin ne olisivat julkista tilaa. (Laakso, 2012, 42.) käsitteeseen kauppakeskus sisältyy hyvin vahvasti kaupallisen toiminnan lisäksi tila ja tässä tilassa oleskelu (Lehtonen & Mäenpää 1997, Mäenpää 2005). Onkin ehkä jossain määrin paradoksaalista, että *julkisessa* liikenteessä asiakkuus edellyttää aina matkalipun *ostamista*, kun taas *kaupallisissa* keskuksissa asiakkuus voi olla pelkkää *olemista*.

Kauppakeskus on liikennevirtojen pyörre, solmu, jossa koko ajan solmitaan kauppiaita ja josta hankitut tavarat ja elämykset virtaavat ihmisten kyydissä pois, kohti koteja. Se sekoittaa käsitykset laidasta, marginaalista ja keskustasta. Se on kuin toinen olohuone, viihtymis- ja oleskelupaikka, se on puolijulkinen kaupunkimainen tila, joka jäljittelee keskustaa, mutta se jää keskustan ja marginaalin välisessä jaottelussa paradoksaaliseksi välitilaksi. (Lehtonen & Mäenpää 1997, 25.)

Itäkeskuksen kauppakeskusta ja sen käyttöä tutkineet Lehtonen ja Mäenpää (1997) havaitsivat kauppakeskuksen vastaavan hyvin pitkälti Helsingin keskustaa (mt., 15–17). Samaa kaupungin keskustan, julkisen tilan, jäljittelyä on havaittavissa kaikissa kauppakeskuksissa. Niissä on keskellä torimainen julkista kaupunkitilaa muistuttava alue, josta haarautuu katuja ja näiden ympärillä ovat yksityisemmät kaupat. Tilojen väliset rajat ovat enemmänkin teoreettisia tilojen jakajia, jotka ovat vähintään katseella läpäistäviä, kuin yhtenäisiä seiniä. Oviaukot ovat suuria eikä kynnyksiä ole. Kauppojen tarjonta leviää sen ovien ulkopuolelle siten, että raja kaupan yksityisemmän ja kauppakeskuksen julkisemmän katutilan välillä hämärtyy. Rajojen hämärtäminen ei jää pelkästään kauppakeskusrakennuksen sisälle. Samoin keinoin hämärrytetään julkisen katutilan ja yksityisen kauppatilan ja kauppakeskustilan rajoja. Sisätiloista pyritään rakentamaan ulkotilamaisia ja samalla puolijulkisia. Sama tehdään kaupungin keskustoissa myös toisinpäin. Ulkotilasta tehdään sisätilaa muistuttavaa mukavoitettua tilaa esimerkiksi kattamalla sisäpihoja ja rakentamalla lämmitettyjä terasseja. (Mäenpää 2000, 24–31; Mäenpää 2005, 105 & 283–285; Kuusisto-Arponen

2008.) Kaikkialle ja kaikentyyppisiin tiloihin ulottuva valvonta hämärtää tilojen rajoja entisestään (Koskela 2000, 170).

Kuva 1: Lämpömittari lähentelee nollaa, mutta ravintolan sisätila valuu silti ulos kadulle

Kuva2: Katetussa ulkotilassa voi nauttia terassikelistä ympäri vuoden

Kun kadusta tai toimistorakennuksesta tehdään kauppakeskus, syntyy uudenlaista tilaa, joka yhdistelee itseensä julkisen ja yksityisen tilan piirteitä. Kauppakeskus on näennäisen avoin paikka, joka houkuttelee oleskelymaan ja viettämään aikaa. Vierailijoille eli asiakkaille ei tarjota kulutusta vaan elämystä — myyminen verhotaan houkuttelevampaan kaapuun. — Suhteessa muihin liiketiloihin kauppakeskus on ainoa, joka pyrkii määrittelemään julkista tilaa uudelleen. Kauppa, tavaratalo ja tori ovat vakiintuneita kaupankäynnin muotoja. Kauppakeskukset sen sijaan uudistuvat, kehittyvät ja levittäytyvät uusille alueille. Viimeisin esimerkki tästä on pyrkimys rakentaa kauppakeskuksista yhä enemmän myös viihdekeskuksia. (Mäkinen 2007, 1.)

Kauppakeskustila ja sen kaupat pyrkivät siis saamaan ihmisen, kuluttajan, horjahtamaan julkisesta katutilasta, kuin puolivahingossa sisälle kauppakeskukseen, hämärtämällä tilojen rajoja. Tarjoamalla elämyksiä ja viihteellisyyttä tämän horjahtajan sisällä viettämä aika pyritään maksimoimaan ja samalla maksimoidaan mahdollinen kuluttaminen. Nuorisobarometrin (Myllyniemi 2008, 88) mukaan 15–29-vuotiaat pitävät mahdollisuutta kokoontua joihinkin sisätiloihin vapaamuotoisesti hyvin tärkeänä. Samoin 9–13-vuotiaiden arjen tutkimuksessa tuli korostetusti esille nimenomaan organisoimattoman oleskelun tarve (Stenvall 2009). Nuorten Kampin kauppakeskuksen käyttöä selvittänyt Malin (2012, 10) näkee Kampin pitkine aukioloaikoineen tarjoavan tilat nuorille juuri siihen. Nuoret ovatkin siis tarttuneet kauppakeskusten ”tarjoukseen”; he ovat horjahtaneet sisälle viihtymään. Itäkeskuksen tapauksessa Lehtonen & Mäenpää puhuivat pyörimisestä tai palloilemisesta, jolla ei ole muuta tarkoitusta kuin yhdessä ole-

minen. Se ei kuitenkaan tarkoita paikoilleen asettumista vaan se on jatkuvaa pientä liikettä ja keskinäistä viihdyttämistä.

Nykyään puhutaan hengailusta, jota esimerkiksi Nikoskinen (2011b) käyttää ABC-tutkimuksessaan. ABC-liikennemymälät ovatkin kuin kauppakeskuksia, tai pienoiskauppakeskuksia. Niissä on keskellä iso oleskelutila ja reunamilla kauppa ja kahvilatiskit. Isommissa liikennekeskuksissa on jopa oma kauppakäytävä tai -käytäviä täynnä pieniä liikkeitä. Suurimpana erona on niiden sijainti kaupunkien ulkopuolella ja puuttuvat julkisen liikenteen integraatiot. ABC:t myös mielletään yksityinen–julkinen akselilla lähemmäksi yksityistä päätyä kuin kauppakeskukset (Nikoskinen 2011b). Vaikka ABC-asemilla toimii muitakin yrityksiä kuin S-ryhmä, profiloituvat ne silti pääasiassa yhden yrityksen kautta, toisin kuin kauppakeskukset. Ne eivät myöskään pyri aivan yhtä voimakkaasti muistuttamaan ja muokkaamaan julkista tilaa.

Voitaisiinkin olettaa, että olemisen oikeutus tulee ABC:llä vielä vahvemmin kulutuksen kautta kuin kauppakeskuksissa. Nikoskinen (2011b) mukaan ABC-tutkimuksen ennako-oletuksena olikin, että nuoret määrittäisivät ABC-hengailun ei-asiakkuutena vähäisen kuluttamisen vuoksi. Nuorten käsityksissä asiakkuus onkin konkreettisesti rahankäytölle perustuvaa, mutta se sisältää myös tämän tapahtuman ylittäviä elementtejä, joista oleilu on yksi. Asiakkuus ABC:llä on tiukasti sidoksissa ympäristöön, joka mahdollistaa nuorten sosiaalisen verkoston rakentamisen ja ylläpidon. ABC tarjoaa nuorille kokoontumispaikan nimenomaan sille omaehtoiselle, vapaalle sosiaalisen vuoro vaikutukselle, jota nuoret pitävät yleisesti ottaen erittäin tärkeänä palveluna. Työntekijät sen sijaan pitivät nuoria useimmin juuri ei-asiakkaina. Heidän näkökulmastaan nuoret erottuvat muista asiakkaista käyttäytymisen perusteella. Muissa kuin erityisesti nuorille suunnatuissa tiloissa ongelmaksi nouseekin usein se, ettei nuorilla ole taloudellista kykyä toimia aina asiakkaina tai kuluttajina, vaikka suositut kokoontumispaikat (kahvilat, ostoskeskukset yms.) hyvin usein sitä vaativat. Siksi asematunnelissa tai ABC-liikenneasemalla ”hengaavat” nuoret voidaan kokea harmillisina, lieveilmiöineen kaikkineen. Nuoret luovat kokoontumisillaan tiloille uusia käyttötarkoituksia, joista yksi on nuorten vapaa-ajan vieton kulmakivi – oleilu. Harmillista on, etteivät nuorten julkisten tilojen käyttömuodot aina vastaa yrittäjän, tilan ylläpitäjän tai asukkaiden näkemyksiä ”oikeasta käytöstä”. Näin

ollen julkisista tiloista tulee myös marginalisoivia, ne ovat olemassa vain osalle ihmisistä. (Nikoskinen 2011b, 18–19 & 51; myös Koskela 2000, 167–170; Kuisisto-Arponen 2008; Villanen 2008, 64.)

Kuva 3: Saako tähän istahtaa levähtämään ilman kahvikuppia? Huomaan tilanjakaja.

Toisaalta useissa paikoissa on ymmärretty, että nuoret ovat tulevaisuuden asiakkaita eikä ulossulkemisen politiikka ole pitkällä aikavälillä kestävä ratkaisu (kts. Kallio 2010; Mäenpää 2005, 355). Herttuainen (2012) toteaaakin, että ”jos nyt ajetaan pois kaikki alle 18-vuotiaat kirjastoista ni ketä asiakkaita kirjastolla on kymmenen vuoden päästä ja sama on kauppakeskuksilla.” Niinpä virallisesti kauppakeskukset ja ABC:t toivottavat nuoret tervetulleeksi, mutta oletettavasti näitä lieveilmiöitä päivittäin seuraavat, ja muiden asiakkaiden valituksia kuuntelevat, kauppakeskusten työntekijät voivat ajatella samoin, kuin ABC:n myyjät ja toivoa ulossulkemista ja tiukkaa kontrollia. Ainakin osa asiakkaista varmasti toivoo tätä. Kiinteistöjen on kuitenkin kehitettävä muita keinoja kontrollointiin, kuin vain puhdas ulossulkemisen politiikka tai ongelmiin puuttuva järjestyksenvalvonta. Vaikka ongelmia aiheuttava taho poistettaisiinkin tilasta, on työntekijöille ja varsinkin muille asiakkaille syntynyt jo negatiivinen kokemus.

Nuorisotyön historian tutkimuksiinsa pohjautuen Nieminen (2007) esittää nuorisotyöllä olevan neljä tehtävää: sosialisatio-, personalisaatio-, kompensatio- sekä resursointi- ja allokointifunktiot. Funktioita siksi, että ne ovat yksittäisestä toimijasta riippumattomia ja sen pyrkimykset ylittäviä yleisiä nuorisotyössä ilmenviä tehtäviä. Nuorisotyön ensimmäinen tehtävä, *sosialisatio*, on liittää nuoret yhteiskunnan ja lähiyhteisöjen jäseniksi eli siirtää yhteiskunnan ja yhteisöjen arvot, roolit ja tavat aikaisemmalta sukupolvelta seuraavalle. Kristillinen, raittius- ja poliittinen nuorisotyö syntyivät juuri tätä sosialisatiotehtävää toteuttamaan. Nuorisotyön sosialisatiofunktio ei kuitenkaan ole pelkästään aiemmin hyväksi todettujen asioiden siirtämistä nuoriin, vaan tarkoituksena on opettaa tietoja ja taitoja, joilla nuoret voivat osallistua yhteisöjen kehittämiseen ja uudistamiseen eli yhteiskunnassa vallitsevien arvojen määrittämiseen. Erityisesti poliittinen sosialisatio eli yhteiskunnallisen aktiivisuuden kasvattaminen on ollut nuorisotyön tehtävänä. *Personalisaation* tavoitteena on ollut tukea nuoren kasvua omaksi itsekseen. Tavoitteena on, että nuoresta kasvaa itsenäinen yksilö, joka tunnistaa omat tarpeensa ja pyrkimyksensä. Tämä edellyttää ihmisen yksilöllisyyden tunnustamista ja tukemista eli nuorisotyön on tarjottava tilanteita henkilökohtaiselle kasvulle ja luotava oppimisympäristöjä, joissa henkilökohtaisia ominaisuuksia voidaan kehittää. Perinteisesti nuori on saatettu häntä kiinnostavien harrastusten pariin; aiemmin lähinnä urheilun, mutta nykyään yhä enemmän kulttuuritoiminnan. Nuorisotyö ei ole ainoa personalisaatiota suorittava taho, mutta nuorisotyön erityispiirteenä on sen vahva sijoittuminen nuorten vapaa-aikaan ja nuorten vapaa-ehtoinen mukanaolo. Tämän seurauksena työhön sisältyy lähtökohtaisesti nuorten osallisuus. (mt., 23–25.)

Lähinnä maanpuolustuksellisista syistä oli jo ennen sotaa ja sen aikana nuorisotyön yhtenäistämiseen kiinnitetty huomiota. Sodan jälkeinen kansallisen eheyttämisen tavoite, eli pyrkimys estää luokkaristiriitojen kärjistymisen ja aikaansaada yhteistyötä poliittisten ryhmittymien välille, vaati myös yhtenäistä nuorisotyön järjestelmää. Valtakunnallinen poikatyön yhtenäistämiskomitea asetettiin 1941, vapaan nuorisokasvatuksen asiantuntijalautakunta 1944 ja seuraavana vuonna opetusministeriö kehotti kuntia perustamaan nuorisotyölautakuntia tukemaan järjestöjen toimintaa. Samana vuonna aloitettiin ensimmäinen nuorisotyön ammattilaisten, nuoriso-ohjaajien, koulutus. Ensimmäiset avoimet nuori-

sotilat perustettiin 1950-luvun lopulla ja 60- ja 70-luvuilla aikuislähtöinen kasvataminen yritettiin korvata nuorisopolitiikalla eli nuorison osallistumismahdollisuuksien ja kasvuolosuhteiden parantamisella (Telemäki 1984, 88–122; Vesikansa 1988a, 19–21; Nieminen 1999, 274.) Kaiken kaikkiaan Suomalaisen nuorisotyön kehitys on selkeästi nähtävissä kytköksissä maan teollistumiseen, kyläyhteisöjen hajoamiseen ja kirkon moraalisen kontrollin murenemiseen. Kun epävirallista sosiaalista kontrollia ylläpitäneet kyläyhteisöt hajosivat ja samanaikaisesti kirkon virallinen sosiaalinen ja moraalinen kontrolli mureni, syntyi tarve uusille instituutioille nuorison tapa-, moraali- ja sivistyskasvatukseen. (Nieminen 1995; Nieminen 1999, 7–8.)

Toisen maailmansodan jälkeen nuorison vapaa-ajan vietto ja nuorisorikollisuusongelma nähtiin myös yhteiskunnan sisäisenä ongelmana. Siitä tuli sosiaalinen kysymys, joka tuli hoitaa jotenkin, jotta nuorison epäsosiaalinen käytös ei vaarantaisi yhteiskuntajärjestelmää. Täksi joksikin muodostui avointen ovien toiminta. (Vesikansa 1988a, 20; Kempainen 1999 Kylmäkoski 2007, 396 mukaan) Vuonna 1985 Heiskanen & Mitchell toivat esille kuinka jotkut tahot ovat huolissaan siitä, että nuoriso välttelee aikuisten ohjaamia ja kontrolloimia toimintoja (Vesikansa 1988a, 28). Avointen ovien toiminnan ohella kehitettiin myös ns. jengitoimintaa. Jengityö miellettiin pitkälti yleiseen järjestyksenpitoon liittyvänä tehtävänä: nuorisoporukat oli siirrettävä jonnekin muualle. Pian huomattiin, että jengien aiheuttamien järjestyshäiriöiden hoitaminen nuorisotyön avulla ja jäsenmättömällä joukkotoiminnalla ei tuottanut tulosta. Yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen nojaten alettiin kehittää sosiaalisen nuorisotyön muotoa, erityisnuorisotyötä. (mt., 36–37.) Niemisen (2007) mukaan kolmannen tehtävän eli *kompensation* kuulumisesta nuorisotyöhön ei olla aivan niin yksimielisiä kuin kahdesta edellisestä ja suurin osa korjaavista tehtävistä kuuluu jollekin muulle taholle kuin nuorisotyölle. Nuorisotyöstä löytyy kuitenkin myös työmuotoja, kuten juuri erityisnuorisotyö, joissa autetaan ja ohjataan nuoria, joilla on ongelmia yhteiskuntaan liittymisessä tai omien henkilökohtaisten mahdollisuuksiensa toteuttamisessa. Kompensation tarkoituksena on tasoittaa ja korjata niitä puutteita ja vaikeuksia, joita sosialisatiossa ja personalisatiossa ilmenee. (mt., 25.) Vaikka *kompensation* kuulumisesta nuorisotyön perustehtäviin ei ollakaan aivan yhtä mieltä, on toisaalta myös esitetty, että nuorisotyön kohderyhmä on aikaisempaa selvemmin siirtynyt koskemaan jollain tavalla yhteiskunnan reuna-

alueilla olevia nuoria (Sihvonen 2001 Vehviläisen 2002, 30 mukaan). Neljäs nuorisotyön tehtävä on *resursointi ja allokointi* eli yhteiskunnan nuorille osoittamiin voimavaroihin ja niiden suuntaamiseen vaikuttaminen. Vaikka kyseistä tehtävää toteutetaan kentällä ja yksittäisen nuorisotyöntekijän toimesta aina kun siihen on mahdollisuus, on neljännen funktion toimialue lähinnä poliittiset nuorisjärjestöt ja nuorten etujärjestöt sekä nuorisotyön julkishallinto. Yhteiskunnallisella tasolla puhutaankin nuorisopolitiikasta ja sen menestyksekkäs toteuttaminen vaatii myös muiden toimialojen kanssa keskustelua ja toimintaa. (Nieminen 2007, 25–26.)

Nuorisotyöstä puhuttaessa ei usein tulla ajatelleeksi kuinka laajaa toimintaa liikunnan puitteissa tehdään. Nuorisotyö ja liikunta kun ovat aina olleet hallinnollisesti jaoteltuna eri sektoreille. Koulujen jälkeen liikuntaseurat ovat kuitenkin eniten nuoria tavoittava toiminnan muoto. Käytännössä jokaisella suomalaisella nuorella on mahdollisuus osallistua seuratoimintaa ja arvioidaankin, että neljä viidestä nuoresta on jossain vaiheessa mukana seuratoiminnassa. Seurojen nuorisotoiminnassa esille nousevat teemat vastaavat hyvin nuorisotyöllisiä teemoja ja niissä on nähtävissä samaa kehitystä kuin nuorisotyön historiassa. Liikunta on ollut vahva osa sinänsä perinteisenä nuorisotyönä pidettyjä kasvatustiimejä, kuten vapaa-palokunta-, raittius-, työväen- ja isänmaallisuusliikkeitä. Sittenkin liikunta muuttui välineestä itsearvoiseksi toiminnaksi, mutta viime aikoina liikuntaa on yhä enemmän alettu välineellistämään. (Koski 2007, 299–310.) Aikoinaan isänmaallinen ja kristillis-siveellinen kasvatustyö, kuten esimerkiksi suojeluskunta- ja partiotoiminta, korostivat hyvin paljon fyysisyyden merkitystä, mutta vuosien varrella liikunta eriytyi hyvin vahvasti omaksi toiminnakseen vaikkakin terveiden harrastusten merkitys nuoren kasvulle pysyi vahvana. Vuonna 1935 Helsingin Sanomat kirjoitti: ”nuoriso kaipaa omalle ikäkaudelleen ominaista konkreettista toimintaa” (Telemäki 1984, 80). Eikä tämä tarve ole mihinkään hävinnyt, vaan viime vuosina fyysisyys ja liikunta ovatkin alkaneet hiipiä takaisin nuorisotyöhön. Skeittaus, salibandy, melonta ja jalkapallo ovat monessa nuorisotoiminnassa esiintyviä aktiviteettejä. Lauri Pautola esitti 1947 kuinka ”vapaalla nuorten omatoimisuuteen pohjautuvalla kasvatuksella pyritään kehittämään itsenäisesti ajattelevia yhteiskunnan valveutuneita, omalla pohjallaan seisovia nuoria” (Telemäki 1984, 103). Vuonna 2006 nuorisolain tarkoituksiksi kirjattiin ”tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kan-

salaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista sekä parantaa nuorten elinoloja.” Kovin paljon ei ole nuorisotyön perustarkoitus muuttunut vajaassa 60 vuodessa! Taustafilosofiat ja käytännön menetelmät puolestaan ovat eläneet, ja elävät edelleen, tilojen, näkemysten ja yhteiskunnan muuttuessa.

2.3 Työn monet kasvot nuorten tilojen ulkopuolella

Sanotaan, että rakkaalla lapsella on monta nimeä. Neljän seinän ulkopuolella tehtävästä nuorisotyöstä on aikojen saatossa käytetty mitä moninaisimpia nimityksiä. ”Joskus 1960-luvulla puhuttiin ensin gängityöstä, sitten tuli jengityö, sitten katutyö, sitten etsivä työ, sitten erityisnuorisotyö, siten kohdennettu työ, sitten taas etsivä työ,...” (Viitanen 2012; myös Ilves 1998). Käsitteiden kirjo kertoo työn tavoitteiden ja taustojen muutoksesta, mutta myös sen hetkisestä (nuoriso)poliittisesta ilmapiiristä. Esimerkiksi aikaisemmin hyvinkin laaja käsite etsivä nuorisotyö saattoi tarkoittaa mitä vain nuorisotyötä, jossa ”bongailtiin nuoria kaduilta” ja sitä saattoi sanoa kuka tahansa tekevänsä, mutta 1.1.2011 voimaan astunut nuorisolain muutos määritteli etsivän työn sisällön ja tekijät hyvin tarkasti. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että työn aihe olisi muuttunut tai eroaisi kovinkaan radikaalisti eri käsitteiden kesken. Vesikansan (1988a, 31) mukaan ”nuoret pois kaduilta -keskustelua on käyty koko sotien jälkeisen ajan – –. Milloin on korostettu nuorten aiheuttamaa häiriötä ja väkivaltaisuutta, milloin on korostettu tarvetta saada johdattaa nuoriso terveempien harrastusten pariin.” Omalla tavallaan tätä keskustelua käydään edelleen, mutta kaupunkikulttuurin muutoksen ja kaupunkitilan ympärikäntymisen myötä, on keskustelu siirtynyt julkisesta katutilasta koskemaan yhä enemmän puolijulkista tilaa. Esimerkiksi Nikoskinen (2011b) tuo esille, kuinka ABC:n työntekijät toivoivat nuorisotyöntekijöiden vierailuja varsinkin ilta- ja viikonloppuaikaa. Olettamana oli, että näin kasvattajat näkisivät kuinka nuoret käyttäytyvät vapaassa tilassa ja huonosti käyttäytyville nuorille voitaisiin etsiä heidän kiinnostustaan vastaavaa toimintaa ABC:llä hengailun sijaan. (mt., 93.) Miksi näitä vierailuja sitten pitäisi kutsua?

Lähdetään liikkeelle jo mainitusta *etsivästä työstä*. Ervastin (2010) mukaan ”etsivällä työllä tarkoitetaan asennetta ja käytännön palveluita, jotka viedään kohderyhmän, eli asiakkaiden, omaan toiminta- ja elinympäristöön.” Lybeck &

Walldén (2011, 42) esittävät, nuorisolain 7 b §:n 1 momenttia mukaillen, että *etsivän työn* tulee tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja päästä yhdessä nuoren kanssa suunnittelemaan elämänsä vahvistamista sekä avustaa ja tukea palveluihin pääsemistä. ”Yhtenä etsivän työn perusajatuksena on, että etsinnän kohteet tarvitsevat apua muodossa tai toisessa, vaikka eivät itse välittömästi kokisikaan näin olevan” (Hjort 1995, 19). Tästä juuri on kyse julkisen tilan nuorisotyössä. Siinä mennään nuorten omaan toimintaympäristöön ja kohdataan nuoria, jotka ovat tuen tarpeessa, mutta eivät ehkä itse tiedosta sitä ja autetaan heidät palveluiden pariin. Toisaalta etsivässä työssä saatetaan mennä myös nuorten kotiin esimerkiksi vanhempien kutsumana (Lybeck & Walldén 2011, 43) ja etsivän työn tavoitteena on kohdata ainoastaan tuen tarpeessa olevia nuoria. On myös huomattava, että nuorisolain 7b§:n 2 momentin mukaan kunnalla ei ole velvoitetta järjestää etsivää nuorisotyötä, mutta, mikäli se järjestää, on sen nimettävä sen toimeenpanosta vastaava henkilö. Nuorisolain muutos siis määritteli kunnat ainoaksi etsivää työtä tekeväksi tahoksi. Kunnat tosin voivat halutessaan hankkia palvelun esimerkiksi toimeksiantosopimuksella (Lybeck & Walldén 2011, 45), mutta ilman kunnan valtuutusta julkisessa tilassa nuorisotyötä tekevä taho ei voi enää määrittellä työtään etsiväksi työksi. Ennen tämän vuosikymmenen vaihdetta kirjoitetussa ammattikirjallisuudessa, eli suurimmassa osassa tämän opinnäytetyön lähteitä, etsivällä työllä tarkoitetaan kuitenkin vain sitä, että työ hakeutuu kohderyhmän luo ja tarjoaa palveluitaan ilman, että sitä pitää erikseen hakea järjestelmän kautta (mm. Huhtajärvi 2007, 446; Juvonen 2009, 155–156; Ervasti 2010). Nykyään voitaisiin puhua etsivästä työotteesta tai nuorisotyöstä etsivän työn menetelmin, mutta itse vältän termiä sekaannusten välttämiseksi.

Julkisessa tilassa liikkuva nuorisotyöntekijä ei välttämättä edes varsinaisesti etsi nuoria, joilla olisi ongelmia. Tarkoituksena saattaa olla vain näkyä ja olla lähettyvillä ja lähestyttävissä, jos tarvetta luotettavalle aikuiselle ilmenee.

Esimerkiksi mopomiittejä opinnäytetyössään tarkastellut Kosonen (2011) toteaa kuinka mopomiiteissä nuorisotyöntekijät pyrkivät tapaamaan mopohalleilta tuttuja nuoria ja tutustua näiden kautta uusiin nuoriin. He eivät halua olla näkyvässä osassa mopomiittiä, mutta pyrkivät olemaan läsnä, jos heitä tarvitaan. – – Aikuisten läsnäolo tuo miitteihin turvallisuutta ja nuoret kokevat toimintansa olevan hyväksyttyä, sillä aikuiset antavat heidän toimia omillaan. Poliisit ja nuorisotyöntekijät ovat juuri sopivasti esillä miiteissä, sillä nuoret haluavat kuitenkin pitää mopomiitit nuorten omana toiminta-

tana, jolloin aikuisten on annettava nuorille tilaa toimia ja puuttua vain välttämättömiin tilanteisiin. (mt., 34.)

Myös esimerkiksi palveluoperaatio Saappaan toiminta on yllä kuvatun kaltaista varsinkin suurten tapahtumien aikaan, joskin säännöllisessä katupartioinnissa etsivän työn näkökulma painottuu sitten enemmän (Nuorten keskus 2012a). *Katupartiointi tai -päivystys* tuo selkeästi esiin missä työtä tehdään ja sen, että kadulla ollaan ”vain näkymässä” ilman sen kummempaa tarkoitusta löytää kehtään tiettyjä nuoria. Purjo (2001) kuitenkin toteaa katupäivystyksen herättävän ennakkoluuloja kansalliskaartista ja kritisoi termiä liiasta armeijahenkisyydestä (mt., 66). Kritiikkiin on helppo yhtyä. Katupäivystys-termistä nousee liian helposti mieleen varsinkin Yhdysvalloissa suositut naapurustovartiot [neighborhood watch]. Toisekseen kadusta puhuminen kauppakeskuksissa liikuttaessa olisi hieman harhaanjohtavaa, mutta *kauppakeskustyö* taas rajoittaisi liiaksi työn yhteen kohteeseen ja kuulostaa ennemminkin rakennusmaailman termiltä kuin nuorisotyölliseltä sanalta. Nuorten keskus (2012b) määrittelee Saappaan olevan ”nuoriso- ja erityisnuorisotyön muoto, jota toteutetaan etsivän työn menetelmin.” Erityisnuorisotyön juuret ovat Pihlajan (1997) mukaan seurakuntien jengityössä, ja työn kohteena ovat olleet nuoret, joilla on ongelmia. Työtä on leimannut vahva kutsumusluonteisuus ja sitä ovat tehneet karismaattiset henkilöt, jotka ovat työssään hyödyntäneet vahvasti omaa persoonaansa. Työnkuvaan on kuulunut virka-aikojen ulkopuolella työskentely ja kuivien virastojen välttely. (Vehviläinen 2002, 12.) Haastatellut nuorisotyöntekijät näkivät oman työnsä hyvin tämänkaltaisena ja Herttuainen (2012) määritteleeekin walkers-hubu-bussin olevan liikkuvaa erityisnuorisotyötä.

Miettinen (2012) puolestaan kertoo tekevänsä Kampin alueella monikulttuurista nuorisotyötä, jossa aika ajoin jalkaudutaan kaduille nuorten pariin. Yhdistävä tekijä kaikilla asiantuntijoilla onkin *jalkautuminen* aika ajoin julkiseen tilaan. Työtä tehdään niin neljän seinän sisällä kuin niiden ulkopuolellakin. Nuorisokahvilasta, tukikohdasta, jalkaudutaan ulos, kun sille on tarvetta tai mahdollisuus. *Jalkautuva työ* pitää sisällään kaikkia edellä mainittuja ominaisuuksia: tarkoitus on paikalla ololla rauhoittaa, avustaa niiden palveluiden pariin, mitä nuori tarvitsee tai haluaa, toisaalta taas tehdä aivan samaa nuorisotyötä kahvilan tai tilan ulkopuolella, kuin mitä sisälläkin. Jalkautuva työn periaatteet ja menetelmät vas-

taavat entisen etsivän työn periaatteita ja menetelmiä (kts. esim. Huhtajärvi 2007, 446–450; Juvonen 2009, 155–156), mutta etsivän työn spesifioitumisen vuoksi, on mielestäni puhuttava jostain muusta. Jalkautuva työ ei myöskään ole niin vahvasti ongelmalähtöistä kuin etsivä työ. Jalkautuva nuorisotyöntekijä on joillekin nuorille erityisnuorisotyöntekijä, joillekin ohjaus- ja neuvontapalvelu. Ajatus ei ole, että etsittäisiin jotain piilossa olevia nuoria vaan siinä, että mennään löytämään ne sieltä, missä niiden tiedetään olevan (Turkka 2012).

Jalkautuvassa työssä esiintyvät tietenkin kaikki perusfunktiot, mutta vahvimmin niistä esille nousee kompensatiofunktio. Se, kuinka vahva tämä painotus on, riippuu toki työtä tekevästä organisaatiosta, sen tavoitteista ja arvoista sekä siitä, mikä tarkalleen ottaen on heidän jalkautuvan työnsä määritelmä, kohderyhmä ja tavoitteet. Yhdistävänä tekijänä kuitenkin melkein kaikelle julkisessa tilassa tehtävälle työlle on kohdistuminen heikommassa asemassa oleviin nuoriin ja heidän asiantilansa korjaaminen. Neljän perusfunktion ulkopuolella Nieminen (2007) esittää nuorisotyölle mahdollisia piilofunktioita, jotka ovat tiedostamattomia tai tarkoittamattomia. Eräs tällainen funktio on kontrollifunktio, joka on aikanaan ollut tietoista, mutta nykyisin nuorisotyön omissa julkilausumissa ei juuri esiinny siihen suoraan liittyviä pyrkimyksiä. Aikoinaan on hyvin tietoisesti käytetty nuorisotyötä sosiaalisen kontrollin välineenä ja tuotu kaduilla vapaa-aikaansa viettävät nuoret kasvattajien silmien alle sekä sopeutettu nuoria vallitsevaan yhteiskuntaan ja aikuisten soveliaana pitämiin käyttäytymistapoihin. Ja nykyäänkin nuorisotyön julkilausumaton tehtävä käytännössä on nuorison vapaaajan valvonta. (mt., 27.) Tämä kontrollifunktio näkyy mielestäni kaikkein voimakkaimmin juuri puolijulkisessa tilassa tehtävässä nuorisotyössä. Enää nuoria ei ehkä pyritä niin aktiivisesti siirtämään nuorisotalojen sisälle piiloon pois kaduilta ja aikuisten valvovan silmän alle vaan aikuisen valvova silmä menee nuorten luo. Nuorisotyöllisessä keskustelussa kontrollifunktiota ei juuri myönnettä, vaan nuorten luokse mennään tavoitteena auttaa niitä nuoria, jotka apua tarvitsevat ja, koska koetaan, että kyseiset nuoret eivät itse tule nuorisotyön palveluiden pariin. Mutta ehkäpä kontrolli piilottelee taustalla?

Ainakin yleisönosastokirjoituksista saa helposti sen kuvan, että nuoriso koetaan ongelmaksi, jonka ratkaisuna on valvonnan ja kurinpidon tiukentaminen, ja tämän logiikan mukaan nuorisotyön keskeinen sisältö on säännöt ja sääntöjen

valvonta (Kylmäkoski 2007, 396). Myös poliittisen- ja hallinnollisen johdon toimet ja vaatimukset herättävät tällaista mielikuvaa. Helsingin kaupungin turvallisuusstrategia (2001, jatkossa HKTS) asettaa sääntelyn pääasiallisiksi kohteiksi ulkomaalaiset ja nuoret. Sen mukaan kaksi kolmasosaa ryöstöistä on ulkomaalaisten tekemiä ja nuorten syyksi puolestaan laitetaan häiriökäyttäytymisen ja ilkeiden kasvu. Strategiateksti epäsuorasti olettaa, että arkirutiinien yksilöllistyminen, yhteisöllisen kontrollin heikkeneminen ja kulutushoukutusien runsas määrä ovat ”vapauttaneet” nuoret alttiiksi rikoksille ja että aikuisilla on itsekontrollia toimia sääntöjen mukaisesti. Näin strategiateksti oikeuttaa säätelytoimenpiteiden kohdistumisen erityisesti nuoriin. (Törrönen & Korander 2004, 177–178.) Myös Koskelan (2009, 48) mukaan ”nuoriso-ongelma” on nostettu yhdeksi merkittävimmistä ongelmista kansallisissa ja paikallisissa turvallisuussuunnitelmissa ilman, että sitä on pohdittu kriittisesti. HKTS korostaa, että tulosta voi syntyä vain tekemällä yhteistyötä ja verkostoitumalla. Se listaa poliisin lisäksi sääntelyn subjekteiksi kaupungin, kansalaisjärjestöt, elinkeinoelämän ja kirkon sekä kehottaa poliisia yhteistyöhön nollatoleranssi hankkeiden jatkamiseksi nuorisoasiainkeskuksen, sosiaaliviranomaisten, opetusviranomaisten, kirkon ja vapaaehtoisjärjestöjen kanssa. (Törrönen & Korander 2004, 179–180.) Jalkautuvalla työllä on siis varmasti paineita valvoa ja kontrolloida nuorten toimintaa julkisessa tilassa. Monet tahot ainakin olettavat sitä, jos eivät suoraan niin ainakin se näyttää olevan taka-ajatuksena. Siirtyykö tämä kontrollin odotus sitten kentälle ja jos siirtyy niin missä muodoissa se näkyy?

3 OPINNÄYTETYÖN TEKEMINEN

Opinnäytetyön prosessi on ollut pitkä ja toisinaan jopa hieman kivinen. Tässä luvussa teen tätä prosessia näkyväksi ja erittelen sen tarkoitusta ja tavoitteita sekä niitä menetelmiä, joilla aion tavoitteeseen päästä. Pohdin myös luvun lopussa hieman opinnäytetyöni luotettavuutta ja yleistettävyyttä tutkimuksellisista lähtökohdista, vaikka opinnäytetyöni ei aivan tieteellisen tutkimuksen kriteereitä täytäkään vaan on ennemminkin selvitys puolijulkisessa tilassa tehtävän nuorisotyön asiantilasta.

3.1 Mistä kaikki alkoi

Aseman Lapset ry aloitti keväällä 2011 yhdessä Elämä On Parasta Huumetta ry:n kanssa RAY:n rahoittaman walkers-hubu-bussin jatkoprojektin. Projektin tarkoituksena on luoda oirehtiville alueille uudentyyppinen toimintamalli. Kahvilabussi voi liikuteltavuutensa avulla toimia nopean reagoinnin yksikkönä lähiöissä, joissa nuoret yhteisöllisyyden ja kokoontumiskulttuurin muutoksen myötä yhä enemmän oleskelevat. Tavoitteena hankkeella on kohdealueen tilanteen ja turvallisuuden kartoittaminen sekä alueen verkostotyön vahvistaminen toimimaan erityisen tuen tarpeessa olevien nuorten kanssa. Toiminnalla puututaan nuorten riskikäyttäytymiseen alueella ja lisätään alueen turvallisuutta. Yhtenä projektin osana on kehittää Suomeen katusovittelutoimintamalli, jonka yksi suurimmista mahdollisista käyttökohteista olisi kauppakeskukset. (Aseman Lapset 2010, 5–10.) Ollessani harjoitteluvaihdossa Englannissa tutustuin siellä tehtävän vahvistavaan oikeuteen [restorative justice] ja ihastuin sen mahdollisuuksiin. Yhtenä tärkeänä osana kyseisessä restoratiivisessa oikeudessa on matalan tason sovittelu ja vastuun kantaminen teoista. Näitä asioita painotettiin myös katusovittelusta keskusteltaessa ja olinkin enemmän kuin kiinnostunut liittämään opinnäytetyöni aiheeseen. Syksyllä kuitenkin tuli selväksi, että pelkästään katusovitteluun kytkettyä aihetta oli vaikea löytää ja rajata, sillä toimintamalli oli tarkoitus luoda käytännössä tyhjästä. Vielä kun katusovittelun pilottimallin kehitys siirtyisi Sellosta Kamppiin, päätettiin opinnäytetyön lähestymiskulmaa hiukan muuttaa enemmän projektista riippumattomaksi.

Oli kuitenkin selvää, että katusovittelun ensisijainen käyttökohde ovat kauppakeskukset. Kun samanaikaisesti myös bussi yleensä toimii kaupallisten keskitymien läheisyydessä tai jopa niiden keskellä, kuten esimerkiksi Espoon Sellon sisäpihalla olevalla Viaporintorilla, päätettiin opinnäytetyön käsittelyyn ottaa kaupallinen tila nuorisotyön kenttänä. Näin ollen, se toivottavasti tuottaisi hyötyä laajemminkin niin koko projektille kuin myös Aseman Lapsille, jolla kuitenkin on pysyvä walkers-kahvila aivan Kampin kauppakeskuksen vieressä, sekä mahdollisesti koko nuorisotyön kentälle. Onhan kaupunkitilojen ja -kulttuurin muuttumisen myötä jalkautunut nuorisotyö yhä enemmän siirtynyt julkisesta tilasta puoli-julkiseen tilaan (Kestilä, Määttä & Peltola 2011, 143). Nuorten hengailun siirty-

essä avoimilta ja julkisilta kaduilta ja toreilta suljetumpiin ja yksityisempiin kaupallisiin tiloihin, esimerkiksi kauppakeskuksiin ja liikenneasemille, on nuorisotyö seurannut perässä. Tai ainakin sen pitäisi seurata. Nuorisotyö kauppakeskuksiin -ilmiö ei koske pelkästään pääkaupunkiseutua vaan valtakunnallisesti on havaittua samaa. Kauppakeskuksen lapset — tarvitaanko nuorisotyötä kaupallisissa ympäristöissä? -seminaari Jyväskylässä (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2012) ja toisaalta Nikoskisen viime vuonna valmistunut valtakunnallinen tutkimus nuorten ABC:llä hengaamisesta, pureutuvat tähän ilmiöön.

Moilasen ja Rähän (2001) mukaan kokemamme todellisuus on täynnä merkityksiä ja niiden tulkintaa. Kasvatuksen käytännöt muodostuvat eri kulttuurien kohtaamisesta ja siten toiminnan merkitykset saattavat olla eriävät kasvattajalle kuin kasvatettavalle. Osa merkityksistä on tiedostettuja, mutta osa niistä on piileviä. (mt., 44.) Opinnäytetyössä haluankin kaivaa esiin niitä merkityksiä mitä nuorisotyöntekijät antavat kauppakeskukselle työkenttänä ja selvittää vaikuttaa työkentän muutos kenties itse työlle annettuihin merkityksiin sekä sitä voiko työn merkitys olla kasvatettaville eri julkisessa tilassa kuin selkeästi nuorisotyöllisessä tilassa.

Opinnäytetyön lähtökohtana olikin selvittää, onko tällä toimintaympäristön muutoksella vaikutusta itse tehtyyn työhön ja mitä asioita puolijulkisessa tilassa toimivan nuorisotyöntekijän tulisi huomioida. Opinnäytetyön on tarkoitus löytää vastaukset ainakin seuraaviin kysymyksiin:

- Mikä on puolijulkisessa tilassa tehtävän nuorisotyön tavoite ja tarkoitus?
- Miten se suhtautuu perinteiseen nuorisotyöntekijän työnkuvaan?
- Mitä/ketä ovat nuorisotyöntekijän yhteistyötahot puolijulkisessa tilassa toimissa ja millainen vaikutus niillä on tehtävään työhön?

Näkökulmana on erityisesti uuden toiminnan tai toimintamallin käynnistämisessä ja toimintaan saattamisessa.

3.2 Menetelmänä haastattelu

”Tutkiminen on valintojen ja päätösten tekoa. – – Kun valitset jonkin lähestymistavan, on selvää, että tutkimuksesi on erilainen kuin jos olisit valinnut aivan toi-

senlaisen strategian.” (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009,123.) Opinnäytetyötä tehdessä aiheen valinnan ja rajauksen sekä muiden päätösten ohella yksi tärkeimmistä valinnoista on valita, millä tavoin opinnäytetyönsä ydinkysymyksiin lähtee vastausta etsimään. Toisaalta selkeä aihe ja tarkka aiheen rajausta monesti helpottavat menetelmällisen polun valintaa, kuten mielestäni tässäkin opinnäytetyöprosessi kävi. Vaikka laadullisen ja määrällisen tutkimuksen jyrkkä erottelu ja vastakkain asettelu ei enää olekaan luontevaa tai edes tarpeellista, saattaa siitä silti olla apua suuntaviivojen hahmottamisessa (Hirsjärvi & Hurme 2001, 21–31; Hirsjärvi ym. 2009, 135–137). Kun tutkimuksen tarkoituksena on tavoittaa tutkittavien näkemykset ilmiöstä tai heidän sille antamat merkitykset, puhutaan laadullisesta tutkimuksesta ja sen yleisemmin käytetyt menetelmät ovat haastattelut ja havainnointi (Kiviniemi 2001, 68; Hirsjärvi & Hurme 2001, 22–26). Robsonin (1995) mukaan on luontevaa kysyä ihmisiltä itseltään heitä koskevista asioista (Hirsjärvi & Hurme 2001, 34). Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää yhden ammattiryhmän näkemyksiä ilmiöstä ja heidän sille antamia merkityksiä, joten haastattelu oli tilastollista ja määrällistä lähestymistapaa selkeästi parempi vaihtoehto.

Haastattelulla on monia hyviä puolia. Haastateltavalla ihmisellä on mahdollisuus tuoda esiin vapaasti itseään koskevia asioita, hän on aktiivinen ja merkityksiä luova osa tutkimusta, tilanteen subjekti. Aiheen tuntemattomuudesta ja tutkimattomuudesta johtuen oli haastattelutilanteessa mahdollisuus selventää ja syventää sekä kysymyksiä että vastauksia. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 35–36; Hirsjärvi ym. 2009, 205.) Eli haastattelulla siis aineiston hankintaan. Seuraavaksi ratkaistava kysymys olikin sitten haasteellisempi, kuinka haastatella ja ketä? Jälkimmäisen vastaus oli toki jälleen kohtalaisen selkeä. Haastattelin kauppa-keskuksissa ja niiden läheisyydessä julkisessa tilassa työskenteleviä nuorisotyöntekijöitä. Tämä oli kuitenkin ehkä eniten opinnäytetyön näkökulmaan vaikuttanut päätös. En halunnut haastatella kaikkia pääkaupunkiseudun nuorisotyöntekijöitä, jotka työskentelevät julkisessa tilassa tai hankkia edustavaa otosta heistä. Sillä vaikka tietyllä tapaa tavoitteena onkin tulosten yleistettävyyden, ovat kaikki alueet erilaisia ja edustavan otoksen määrittäminen ja sen selvittäminen, ketkä oikeastaan työskentelevät julkisessa tilassa olisi melkein ollut oma opinnäytetyönsä. Yleistettävyyteen palaan vielä tarkemmin 3.4 luvussa. Päätinkin lähteä hakemaan vastauksia opinnäytetyön kysymyksiin asiantuntijuuden kautta.

Tarkoituksena opinnäytetyössä oli keskittyä Kampin alueeseen paljastavana ja tulevaisuutta kertovana tapauksena. Tapaustutkimuksessa tällaiset tapaukset edustavat ilmiötä, joka tiedetään, mutta jota ei ole tutkittu ja sitä mihin ollaan tulevaisuudessa menossa. Yksittäisestä tapauksesta kaivetaan yksityiskohtaista tietoa ja sen avulla kuvataan ja selitetään ilmiötä. Tavoitteena on kuvata yhteiskuntaa jonkin ihmisryhmän kokemusten kautta ja siksi aiheen kanssa on edetävä aineistolähtöisesti, eikä edeltä käsin voi tarkasti tietää, mihin päädytään tai mistä ilmiössä on kysymys. (Saarela-Kinnunen & Eskola 2001, 158–163; Laine, Bamberg & Jokinen 2007, 16 & 33; Hirsjärvi ym. 2009, 164.) Päädyinkin siihen, että haastattelemalla syvällisesti muutamaa ilmiön asiantuntijaa, pääsen ilmiöön paremmin sisälle, kuin pintapuolisesti tiedustelemalla asiaa useilta tahoilta. Laadullisessa tutkimuksessa, jossa on tarkoituksena ymmärtää jotakin tapahtumaa syvällisesti, on tapana otoksen sijaan puhua harkinnanvaraisesta näytteestä ja jo muutamaa henkilöä haastattelemalla voidaan saada merkittävää tietoa (Hirsjärvi & Hurme 2001, 58–59).

Koska opinnäytetyön tilaajana on Aseman Lapset ry ja opinnäytetyön ensisijaisena tarkoituksena on bussiprojektin tukeminen, oli mielestäni loogista valita asiantuntijoiksi projektipäällikkö Heikki Turkka ja projektityöntekijä Samu Herttuainen. Haastatteluvaiheessa, huhti-toukokuun vaihteessa 2012, projekti oli ollut käynnissä jo reilun vuoden, joten kokemusta projektista ja sen työmuodoista oli jo kertynyt useammalta alueelta. Saadakseni laajemman kuvan Kampin alueen jalkautuvasta työstä, halusin haastatella kolmatta asiantuntijaa aseman lasten ulkopuolella. Tiesin Miettisen Jarin tehneen jalkautuvaa työtä Kampin alueella jo useita vuosia katuluotsissa, Aseman Lapsissa ja nyt Helsingin nuori-soasiainkeskuksella. Jalkautuvan nuorisotyön asiantuntijoiden lisäksi halusin näkökulmaa myös kauppakeskusten sisältä ja jalkautuvan työn ehkäpä suurimmalta käytännön yhteistyötaholta eli kauppakeskuksen järjestyksenvalvojilta. Neljäntenä haastatteluaineistona opinnäytetyössä on kahden Kampissa pitkään työskennelleen järjestyksenvalvojan haastattelu. Koska heidän tehtävänsä on kiinteistön valvonta ja turvallisuuden sekä järjestyksen ylläpitäminen käytännöstä termiä järjestyksenvalvoja, sitä hekin käyttivät itsestänsä. Usein julkisessa keskustelussa puhutaan vartijoista ja termit periaatteessa ovatkin synonyymejä toisilleen, mutta itse miellän vartijan lähinnä tietyn kaupan tavaroita valvo-

vana henkilönä, jonka työtehtävät ovat pääasiassa näpistelijöiden ja varkaiden kiinniottamista sekä näiden rikosten ennaltaehkäisyä.

Haastattelut toteutin teemahaastatteluina. Teemahaastattelu on eräs puolistrukturoidun haastattelun muoto. Siinä haastattelun teemat, sekä mahdollisesti joi-takin kysymyksiäkin, on määritelty etukäteen, mutta haastattelu etenee keskustelun omaisesti haastattelijan ohjatessa keskustelua teemasta toiseen (Hirsjärvi & Hurme 2001, 47–48; Eskola & Vastamäki 2001, 26–27). Teemahaastattelu on pääosin vapaa haastattelijan näkökulmasta ja tuo esille haastateltavien tulkinnat asioista ja heidän niille antamat merkitykset (Hirsjärvi & Hurme 2001, 48). Teemoja nuorisotyöntekijöiden haastatteluissa oli kolme: puolijulkinen tila, jalkautuva työ ja yhteistyökumppanit. Järjestyksenvalvojilla teemoja oli vain kaksi: työ ja tila sekä jalkautuva nuorisotyö. Yhteistyöstä keskustelimme jälkimmäisen teeman sisällä. Haastattelulla on toki huonojakin puolia. Se vaatii haastattelijalta taitoa ja kokemusta toimia joustavasti tilanteen edellyttämällä tavalla ja kykyä kuunnella haastateltavaa. Haastatteluun sisältyy myös monia virhelähteitä niin haastattelijasta johtuvia kuin haastateltavastakin. Sen lisäksi itse haastattelu, litterointi ja aineiston analysointi vievät paljon aikaa. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 35.) Haastattelu oli kuitenkin tarkoitukseeni paras ja koska asiantuntijoita oli vain viisi, ajattelin, että ne eivät juuri vie aikaa sen enempää kuin mikään muukaan menetelmä. Käytännössä kuitenkin viidenkin asiantuntijahaastattelun sopiminen vei yllättävän paljon aikaa – asiantuntijoiden tiukan aikataulun ja oman ulkopaikkakuntalaisuuteni yhteen sovittaminen ei ollutkaan kovin helppoa. Mutta tuskinpa mikään muukaan menetelmä olisi sen nopeampi ollut ja, jos olisi ollut, niin tuskin ainakaan parempi.

3.4 Voiko tähän luottaa?

Tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida, kun tutkimusprosessi on tehty näkyväksi. Koska tutkijalla on lähes rajattomat mahdollisuudet toteuttaa tutkimuksensa, on hänen tehtävä näkyväksi ja perusteltava valintansa. (Saarela-Kinnunen & Eskola 2001, 160; Hirsjärvi ym. 2009, 232.) Haastatteluaineiston ja siitä tehtyjen päätelmien luotettavuus perustuu useisiin tekijöihin. Haastatteluaineiston itsessään on oltava laadukasta ja laadun tavoittelu alkaa jo haastattelun

suunnittelusta. Kun haastattelurunko, teemat ja teemojen syventäminen on mietitty, äänitetty materiaali selkeää ja litterointi sekä luokittelu tehty samojen sääntöjen mukaan läpi aineiston, voidaan puhua laadukkaasta haastatteluaineistosta. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 186–187.) Näiltä osin haastatteluaineistoni on pääosin kunnossa. Haastattelurunko oli etukäteen mietitty ja teemojen sisältöjä ja niiden syventämistä pohdittu. Äänitetty materiaali oli selkeää ja litterointi tapahtui nopeasti haastattelujen jälkeen, samoin kuin luokittelu. Mieltisen haastattelua en kuitenkaan saanut nauhalle vaan jouduin tukeutumaan muistiinpanoihini, samoin järjestyksenvartijoiden haastattelun jälkeen poistuessani Kampista kävimme vielä pitkän keskustelun työn sisällöstä, jota en myöskään saanut nauhalle vaan jouduin analyysissä tukeutumaan muistiinpanoihini.

Hirsjärven ja Hurmeen (2001) mukaan laadullisessa tutkimuksessa perinteisten reliaabeliuden ja validiuden käyttäminen ei ole kovin mielekäästä. Heidän mukaansa keskeiseksi reliaabeliuden määritteeksi nousevat tutkijan toimet: onko kaikki aineisto otettu huomioon, onko tiedot litteroitu oikein ja onko toimet perusteltu uskottavasti. Valideettia puolestaan voidaan tarkastella triangulaatiolla ja tarkastelemalla lähteiden luotettavuutta. (mt., 185–190.) Triangulaation ajatus on, että tarkastelemalla aihetta usean eri pisteen kautta, saadaan varmimmin selvitettyä absoluuttinen totuus. Triangulaatioita on neljää tyyppiä: menetelmä-, teoria-, tutkija- ja aineistotriangulaatio. (Laine ym. 2007, 23–26.) Aivan puhdasta triangulaatiota ei opinnäytetyössäni ole, mutta valitsemalla asiantuntijoita eri organisaatioista ja eri ammateista, pyrin aineistotriangulaation suuntaan. Ajatuksena oli, että vältän ammatista ja työpaikasta johtuvat vastausten ja näkemysten samankaltaisuudet ja saan aineistooni enemmän luotettavuutta. Kaikki nuorisotyöntekijät ovat tosin jossain vaiheessa työskennelleet Aseman Lapsille, joten on toki mahdollista, että yhtenevät ajatukset voivat johtua myös Aseman Lasten toimintaideologiasta. Haastattelujen lisäksi osallistuin kahteen bussin toimintailtaan Sellon kauppakeskuksessa ja Kannelmäen Sitratorilla ja tein siellä havaintoja bussin toiminnasta ja tehdystä työstä. Näin sain myös menetelmällistä laajuutta opinnäytetyössä käyttämäni aineistoon.

Haastattelut suoritettiin Aseman Lasten toimistossa, walkers-kahvilassa ja Kampin järjestyksenvälvojen tiloissa. Tilat olivat rauhalliset ja sopivat melko hyvin haastatteluihin, tosin jokainen haastattelu keskeytyi kerran ulkopuolisen

häirintään. Koen, että pääsimme haastatteluissa syvälle aiheeseen, osittain siksi, että meillä oli aikaa ja osittain siksi, että olin ollut tekemisissä kaikkien nuorisotyöntekijöiden kanssa aiemmin. Järjestyksenvälvojen tapauksessa parihaastattelu mahdollisti aiheen syvällisen käsittelyn. Antamalla haastateltaville vielä enemmän tilaa, pysymällä itse enemmän hiljaa ja pitäytymällä kommentoinnista, olisin tosin saanut aineistosta varmaan vielä enemmän. Nyt syyllistyin aloittelevan tutkijan erheisiin (kts. Hirsjärvi & Hurme 20001, 102–127). Pidän lähteitä luotettavina eikä heidän välillään ollut suuria näkemys eroja. Litteroinnin jälkeen luokittelin haastatteluaineistot uudelleen pienempiin luokkiin: julkinen tila, puolijulkinen tila, nuorten tilat, yhteistyön hyödyt, yhteistyön haasteet, kontrolli, jalkautuva työ, työn tarkoitus ja nuoret. Usein samassa kohdassa puhuttiin monistakin luokista. Koska bussi liikkuu laajalti pääkaupunkiseudun alueella eikä se varsinaisesti tee Kampin kanssa yhteistyötä kuin katusovittelun osalta on opinnäytetyöni näkökulma jalkautuvan työn osalta laajempi kuin pelkästään tapaus Kamppi. Tilat ja paikat ovat kuitenkin tyyliltään ja toimiltaan hyvin samanlaisia joten mielestäni aineiston ja tilojen yleisyyden takia koko opinnäytetyöni on melko hyvin yleistettävissä. Tästä toki jokainen lukija saa tehdä omat johtopäätöksensä. ”Jos tutkimuksessa kuvataan läpinäkyvästi tutkimuksen vaiheet ja monipuolinen aineisto sekä esitetään uskottava tulkinta, pystyy lukija itse tekemään tarvittavan yleistyksen.” (Laine ym. 2007, 30.) Olen pyrkinyt kirjoittamaan tämän opinnäytetyön siten, että tämä yleistäminen ja johtopäätöstenteko onnistuvat. Opinnäytetyö etenee loogisena kokonaisuutena taustan ja menetelmien esittelyn kautta aineistosta nouseviin havaintoihin ja lopulta tekemiini johtopäätöksiin.

4 TYÖSKENTELEY PUOLIJULKISESSA TILASSA

Kuinka kentällä oleva työntekijä kokee ja näkee puolijulkisen tilan ja missä jalkautuvaa nuorisotyötä sitten oikeasti tehdään? Ensimmäinen haastattelujen teemoista käsitteli tätä aihetta, joten mielestäni on loogista, että ne ovat myös ensimmäisen alaluvun lähtökohdat. Sen jälkeen tarkastelen itse käytännön työtä, sen menetelmiä ja niiden merkityksiä asiantuntijoille, mutta myös muille taholle. Luvussa pohdin myös työn tarkoitusperustaa niin työntekijöiden kuin yhteiskunnankin näkökulmasta. Lopuksi otan käsittelyyn yhteistyökumppanit sekä

niiden vaikutukset tehtyyn työhön. Alaluvut siis vastaavat periaatteessa haastattelujen teemoja. Luvut käsittelevät samoja asioita kuin haastattelujen teemat, mutta jokaisessa luvussa on kaikissa haastattelujen teemoissa kertynyttä aineistoa.

4.1 Työpaikka

Kuten etsivää työtä, myös jalkautuvaa työtä tehdään siellä missä nuoret ovat. Toisin sanoen liikkeellä ollaan kauppakeskusten sisä- ja ulkopuolella, toreilla, puistoissa, koulujen pihalla, rautatie- ja linja-autoasemilla. Bussi liikkuu pääkaupunkiseudulla erityisesti niissä lähiöissä missä ilmenee jonkinlaisia ongelmia tai ilmiöitä nuorten keskuudessa. Yleensä se ajetaan parkkiin koulujen, nuorisotilojen, ostareiden ja puistojen läheisyyteen, missä nuoret normaalisti viettävät aikaansa. Toisaalta bussi voidaan parkkeerata periaatteessa mihin tahansa ja sen vahvuus onkin juuri siinä, että sillä kyetään vaihtamaan paikkaa, mikäli sen hetkessä paikassa ei ole nuoria. Tämä toki vaatii jalkautumista bussin ympäristöön aktiivisesti illasta toiseen ja nuorten kohtaamista sen selvittämiseksi missä nuoret yleensä tai sinä iltana hengaavat. (Herttuainen 2012; Turkka 2012.) Miettinen (2012) puolestaan liikkuu työparinsa kanssa jalkaisin ydinkeskustan alueella; keskustan puistot, rautatieasema, Kamppi, Forum, kadut ja tietenkin asemapaikkana toimivia walkers-kahvila ja sen lähiympäristö ovat työparille tuttuja työympäristöjä. Vaikka paikat sinänsä ovatkin samanlaisia, on asiantuntijoilla havaittavissa muutamia merkittäviä eroja, johtuen työn lähtökohtien eroista.

Bussilta jalkaudutaan kohtalaisen pienelle alueelle, bussin lähiympäristöön ja riippuen bussin sijaintipaikasta yleensä vain parin tyypiseen tilaan. Miettisen alue on toisaalta laajempi ja kattaa useita erilaisia tiloja. Yhden illan aikana saatetaan käydä vaikka kaikissakin paikoissa katsomassa ketä on missäkin. Toisaalta bussin toimintasäde on laajempi, mikäli alue on hiljainen voi bussi siirtyä pidemmänkin matkaa, mutta pysähdyttyään jalkautuminen tapahtuu taas bussin lähialueelle. Bussilla tehdään sekä tilatyöskentelyä että jalkautuvaa yhtä aikaa, kun taas Miettisellä tila on usein kiinni jalkautumisen aikana. Bussi myös usein parkkeerataan nuorisotilojen lähelle, mutta, koska bussi on yhdessä paikkaa ainoastaan kolme kuukautta, on sen järkevää mennä nuorisotilojen viereen osit-

tain ”kilpailemaan” nuorista. Toisaalta bussilla on tavoitteena myös verkostotyön parantaminen, joten nuorisotilan viereen ei varsinaisesti mennä kilpailemaan vaan enemmänkin yhteistyöhengessä, alussa ollaan siinä koska siellä ovat nuoret, mutta luottamuksen ja alueen tuntemuksen kasvaessa liikutaan mahdollisesti muualle (Turkka 2012). Miettinen pitää hyvänä, että jalkautuvassa työssä on joku tukikohta, josta nuoret tietävät löytävänsä työntekijän ja jossa nuorten kanssa voi pitää kontaktia yllä. Asiantuntijoiden mukaan jalkautuvaa työtä ja tilatyötä ei pidä nähdä vastakkaisina tai toisiaan pois sulkevinä työmuotoina vaan ennemminkin ne ovat toisiaan täydentäviä. Turkka toteaa: ”Ei perinteistä nuorisotyötä saa lopettaa tietenkään missään. Se tukee tiettyjä nuoria, mutta se jos me halutaan päästä syrjäytyviin nuoriin kiinni, ni sit meidän pitää pystyy erottamaan ne nuoret, jotka on tullu kauppoihin ostoksille ja sit ne nuoret jotka on siellä hengailemassa.” (Turkka 2012.)

Kuva 4: Nuorisokahvilat ja jalkautuvan työn tukikohdat, harvemmin näin lähekkäin.

Bussilla on havaittu, että järjestäen alueelta toiselle bussin nuorisotyöntekijät tavoittavat enemmän nuoria kuin vieressä oleva nuorisotila. Syyksi he näkevät sen, että bussilla ei ole klubikortteja eli nuoret ovat ”nimettömiä” niin kauan kuin itse haluavat ja bussiin saa tulla myös päihtyneenä ja mikäli bussilla on hiljaista, jalkautuvat työntekijät alueelle kohtaamaan nuoria. Eli toiminta on siis hyvin ma-

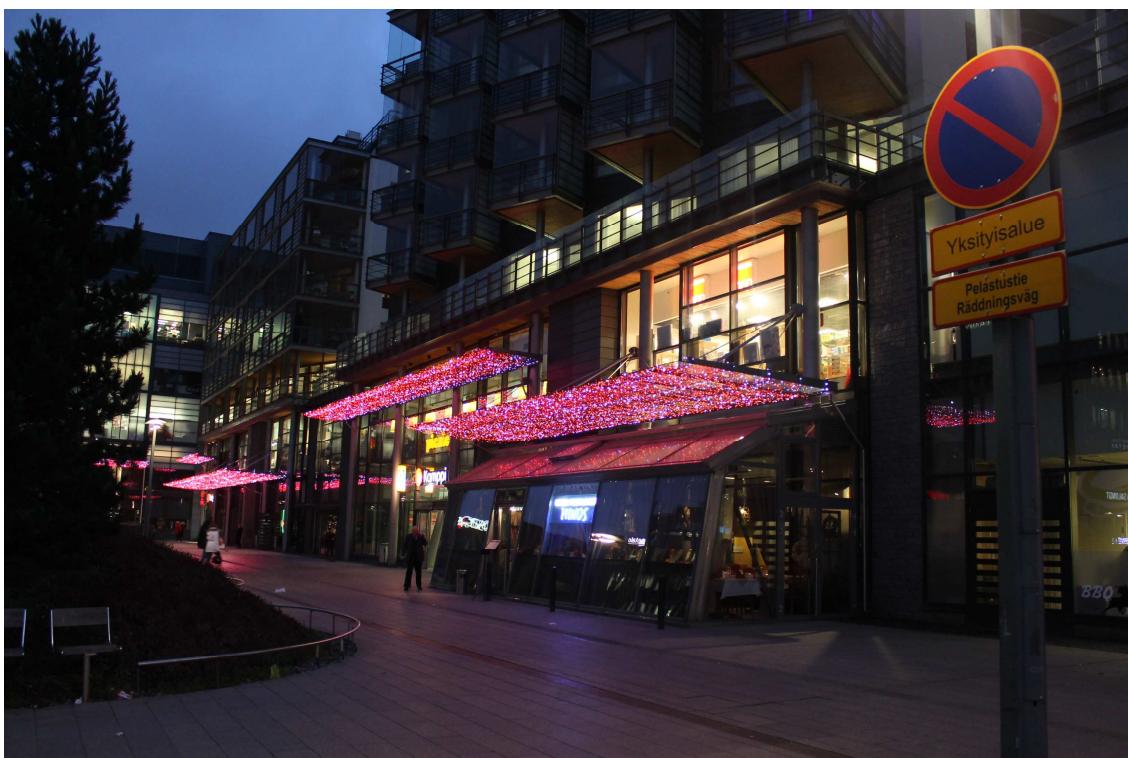
tilan kynnyksen toimintaa ja aktiivista. Herttuainen tietää omasta kokemuksesta kuinka helppoa omalle tilalle on linnoittautua; ”siel ollaan ja ei sielt lähetä pois, ihan sama onkos siel neljä vai viiskytt nuorta, ni sielt ei lähetä pois, ellei niinku se oo sovittu jotenkin erikseen.” Toisaalta Herttuainen jatkaa, että kunnallinen nuorisotyö on huomattavasti enemmän sidottu normeihin ja toimintaohjeisiin kuin he kolmannen sektorin toimijoina. Mutta esittää kuitenkin, että ei liene mahdottomuus, jos tilassa ei ole kuin kolme nuorta perjantai-iltana niin jättää yksi työntekijä sinne ja kahden muun lähteä vähän siihen ulos kiertelemään? Se täydentäisi perustyötä eikä jäätäisi sinne omalle mukavuusalueelle: nuorisotila, vähän nuoria, sohva ja leffa –. Miettinen on samoilla linjoilla ja jatkaa ajatusta todetessaan, että jalkautuessaan nuorisotyöntekijä lähtee pois omasta tilastaan, valtakunnastaan, mutta nuorisotyöntekijän on silti kyettävä olemaan ammattimainen ja auktoriteetti, aikuinen, vaikka ei olekaan seinien tuomaa auktoriteettia. Kylmäkosken (2007) näkemys siitä, että nuorisotilan käsite on viime aikoina laajentunut sen seinien ulkopuolelle, on linjassa asiantuntijoiden näkemyksen kanssa. Kylmäkosken mukaan samoilla menetelmillä voidaan työskennellä missä tahansa muussakin tilassa. (mt., 396; Kylmäkoski 2006b, 11.) On siis aivan ymmärrettävää, että jalkautuva työ nähdään tilatyön jatkeena tai rinnakkaisena sille. Nuorisotyöllinen tila voi hyvin nykypäivänä olla kirjasto, kahvila, bussi, puisto tai tori. Onhan nuorisotyö rantautunut jopa niin eksoottisiin paikkoihin kuin mopohallit ja -miitit (Kosonen 2011; Nikoskinen 2011a) sekä hevostilat (Seppälä 2006) että rullalautailupuistot (Haavisto 2006).

Asiantuntijat pitävät tiloja, joissa työskentelevät, pääasiassa turvallisina. Miettisen mukaan turvallisimpia ovat puolijulkiset tilat. Niissä on seinät ympärillä, varjijoita sekä turvakameroita. Kaikkien asiantuntijoiden mukaan vaaran elementti ei kuitenkaan julkisissakaan tiloissa, kuten puistossa, tule työnteosta, nuorista, vaan päihteiden vaikutuksen alaisista aikuisista. Miettinen näkeekin viime vuosien lisääntyneen valvonnan hyvänä asiana työntekijän turvallisuuden kannalta. Hänen mielestään turvattomimpia ovat paikat, joissa ei ole ”ulkopuolisia” eli muita julkisen tilan käyttäjiä. Koskela (2009) puhuu avoimista tiloista eli tiloista jotka ovat tyhjiillään tai suljetuista tiloista, joista ei ole montaa ulospääsyä ja jotka ovat yleensä huonosti valaistuja. Ensimmäiseen luokkaan kuuluvat torit ja aukiot jälkimmäiseen alikulkutunnelit ja kapeat kujat. Näissä tiloissa ei ole sosiaalista kontrollia tai ketään auttamassa, jos jotain tapahtuu. (mt., 43, 79 & 115.)

Puistot, joissa jalkautuva työ paljon liikkuu, ovat osittain molempia. Ne ovat avoimia tiloja, jotka ilta-aikaan ovat monesti tyhjillään, mutta toisaalta ne ovat myös huonosti valaistuja ja toisaalta pensaat ja puut huonontavat näkyvyyttä. Toisaalta Turkka ja Herttuainen tuovat esille kuinka juuri jalkautumalla näihin tiloihin rauhoitetaan koko aluetta, ei vain nuoria. Voidaan ajatella, että jalkautuvat nuorisotyöntekijät tuovatkin tiloihin, joissa ihmiset välttelevät liikkumista, sosiaalista kontrollia ja rohkaisevat muita siten liikkumaan tilassa, joka puolestaan entisestään lisää sosiaalista kontrollia ja muiden rohkeutta liikkua tilassa. Vaikka asiantuntijat eivät aivan suoraan siitä puhukaan niin alueen rauhoittamisen ja näkymisen retoriikka ovat tulkittavissa julkisen tilan haltuunottona ja takaisin valtaamisena pelolta. Liikkumalla ilta-aikaan kohtalaisen autioilla toreilla, julkisen liikenteen pysäkeillä ja lähiöissä eivät nämä normaalisti ihmisten pelottavina kokemat paikat enää ole autioita vaan niissä liikkuu ”normaaleja keskiluokkaisia ihmisiä”. Varsinkin walkersin vapaa-ehtoisten laaja ikä- ja sukupuolijakauma tuo kaduille ilta aikaan luotettavia, ja siltä vaikuttavia, ihmisiä. Varsinkin naisten liikkuminen julkisessa tilassa voidaan nähdä rohkaisevan myös muita naisia liikkumaan samassa tilassa (kts. Koskela 2009, 43 & 349–350.)

On mielenkiintoista, että Miettinen näkee kauppakeskuksetkin julkisena tilana tai ainakin puhuu niistä sellaisina. Hänen mukaan kauppakeskuksissa liikutaan julkisessa tilassa eikä kauppoihin mennä sisälle, ellei siellä ole joku tuttu nuori, jolle on asiaa. Herttuainen ja Turkka puolestaan puhuvat kauppakeskusten avoimemmista tiloista puolijulkisena tilana. Toisaalta tarkoituksena saattaa olla vain erottaa kauppojen selkeästi yksityinen ja kaupallinen tila kauppakeskuksen julkisemmasta tilasta tai sitten katusovittelun ja bussien tarvitsemien lupien takia Turkka ja Miettinen ovat perehtyneet tilojen rajoihin tarkemmin. Sinänsä käytettävällä terminologialla ei välttämättä juurikaan ole työn kannalta merkitystä, sillä kaikki tiedostavat kauppakeskuksista vastaavan yksityisen toimijan ja näkevät sen erilaiseksi paikaksi kuin täysin julkisen tilan, mutta jos nuorisotyöntekijöiden käsityksestä tilasta heilahtelevat ei liene kummallista, jos nuorten tai muiden asiakkaiden käsitykset vaihtelevat. Järjestyksenvalvojat uskovatkin, että perusasiakas ei tee tilojen välille mitään eroa, mutta siellä työskentelevä tai asuva näkee tilat hyvinkin erilaisina. Puolijulkiset tilat siis ovat loppujen lopuksi hyvinkin erilaisia ja monimuotoisia, jopa kauppakeskus kiinteistön alueelta voi löytyä vilkkaita torimaisia alueita, yksityisiä kuluttamisen tiloja ja rauhallisia tarkkailu-

paikkoja. Tiloihin nähdään vahva tarve mennä, sillä perinteisen nuorisotyön ei koeta tavoittavan suurinta osaa kohderyhmästä. Jalkautuvaa työtä ei kuitenkaan pidetä perinteisen nuorisotyön korvaajana vaan päinvastoin ennemminkin täydentävä ja ”sisään heittävä”. Seinät ja näiden seinien sisällä syntyvät keskustelut nähdään tärkeinä työn onnistumisen kannalta kuin myös nuorisotyöntekijän tavoitettavuuden ja näkyvyyden kannalta.

Kuva 5: Onko ihme, jos tilat hämmentävät? Tässäkin kuvassa on useita eri tilan tasoja yksityisistä asunnoista näennäisjulkiseen ”puisto”tilaan.

4.2 Hengari, etsivä, nuorisovartija vai jotain muuta?

Nuorisotyö on siis pikkuhiljaa jalkautumassa myös kaupallisiin tiloihin. Miksi sinne sitten mennään ja tarvitseeko sinne ylipäättänsä mennä? ABC:n työntekijöiden mukaan suurin syy, miksi nuoret tulevat ABC:lle viettämään aikaansa on toisaalta nuorille suunnattujen oleskelu- ja kokoontumistilojen, toisaalta toimintamahdollisuuksien ja aktiviteettien puute. Työntekijöiden vahva olettama oli, että muiden tahojen järjestämät tilat ja toiminnot olisivat ratkaisu ABC:n nuorisoihmistöön. (Nikoskinen 2011b, 89.) Työntekijöiden kanssa samalla linjalla on Salasuo (2006, 72), joka esittää nuorisokulttuureja tarkastelleessa tutkimukses-

saan, että nuorten hengailu johtuu avoimen nuorisotyön puuttumisesta. Olettamalla on varmasti ainakin joillain alueilla totuuspohjaa. Vuoden 2009 nuorisobarometrin mukaan ainoastaan niukka enemmistö nuorista kokee alueensa harrastustilat ja -mahdollisuudet riittäväksi (58% ja 61%), ja toisaalta reilu kolmannes on vastakkaista mieltä (Myllyniemi 2009, 73–75). Myös Lapsiasiainvaltuutetun toimiston selvityksen mukaan lapset ja nuoret toivovat enemmän vapaaajan viettopaikkoja ja heille suunnattua toimintaa (Tuononen 2008, 26). Voisi siis olettaa, että näitä paikkoja on liian vähän ja mikäli niitä lisättäisiin, nuoret olisivat kiinnostuneita käyttämään niitä. Toisaalta Kampin tapauksessa walkersnuorisokahvilan ja Kampin välillä on vain noin 100 metriä leveä Narinkkatori ja kahvilaa myös markkinoidaan Kampissa toisinaan, joten pelkästään palveluiden tai niiden markkinoinnin puutteesta ei hengailu-ilmiössä voi olla kyse. Aikaisempi nuorisobarometri esittää, että 32 % niistä nuorista, jotka eivät ole käyttäneet nuorisotyön palveluita, ei halua käyttää nuorisotyön palveluita, vaikka tietäkin mistä palvelun löytäisi (Myllyniemi 2008, 79). Toki nuorisotyön historiallisena periaatteena on aina ollut osallistumisen vapaaehtoisuus (Nieminen 1995; Nieminen 2007, 34) eikä nuorilla ole velvollisuutta osallistua nuorisotoimintaan, sopii pohtia työn kehittämistä, jos se ei tavoita tai kiinnosta kohdettansa (Kylmäkoski 2006a; Salasuo 2006, 83).

Malin (2012) esittää nuorten Kampissa hengaamista käsitelleessä opinnäytetyössään, kuinka kauppakeskuksen vartija saattaa olla yksi harvoista nuoren tuntemista turvallisista aikuisista, jolle halutaan puhua omista asioista ja joka läsnäolollaan rauhoittaa hengaillevia nuoria. (mt., 23.) Vaikka nuorten julkisissa tiloissa hengailun syyksi usein voidaan nähdä halu vapaaseen olemiseen ilman aikuisten valvovaa silmää ja kontrollia (mm. Myllyniemi 2008, 88; Stenvall 2009; Nikoskinen 2011b, 18; Malin 2012, 13), tuntuvat nuoret kuitenkin kaipaavan rajoja. Esimerkiksi yhtenä tekijänä nuoren ajautumiselle jengeihin voidaan nähdä tarve hakea rajoja jostain, jos/kun niitä ei aseteta kotona (Heiskanen 2009). Nuorten mielestä on hyvä, että nuorisotyöntekijöitä, vartijoita tai poliiseja näkyy ja, että heitä on paikalla kontrolloimassa muita nuoria tai häiriötä aiheuttavia (humalaisia) aikuisia, mutta oman toiminnan takia ei nähdä tarvetta aikuisille. (Kosonen 2011, 32–34; Nikoskinen 2011b, 78–81.) Rajoja ei ehkä niinkään haluta itselle, mutta valvonnan koetaan lisäävän turvallisuutta. Samoin kuin aikuisilla, myös nuoret kokevat riittävän erilaiset ”muut” uhkaksi (Koskela 2009).

Toisaalta Malin (2012, 24) myös ehdottaa, että monelle nuorelle vartijoiden asettamat rajat ovat kasvatuksellisesti tärkeitä. Hiukan samaan tulokseen on päätenyt Nikoskinen (2011b, 87) työntekijöiden ja vartijoiden asettamista rajoista ABC-hengareille. Ehkä nuoret kuitenkin kokevat jonkinlaisen kontrollin ja rajojen tarvetta, eivätkä välttele nuorisotiloja aikuisten asettamien rajojen takia? Ehkä tarjolla olevia nuorison omia tiloja ei pidetä niin houkuttelevina kuin julkisia ja puolijulkisia tiloja? Kiilakoski, Kivijärvi, Gretscher, Laine & Merikivi (2011) jaottelevat tiloja väljiin ja tiukkoihin tiloihin. Tiukoissa tiloissa toiminen ja käyttäytyminen on säänneltyä, kun taas väljissä tiloissa käyttäytyminen on vapaata. Ideallisesti nuorisotilat nähdään nuorille väljinä tiloina. Tätä väljyyttä tiukentaa monet aikuisten ratkaisut: tilan sijainti, aukioloajat, säännöt, suhtautuminen alkoholiin ja tupakointiin jne., mutta varsinkin tilan muiden käyttäjien toiminta. Monesti nuorisotilan yhteisöllisyyden takia uusien nuorien on vaikea tulla tilaan tai toisaalta tietyt käyttäytymiskoodit rajaavat tiloja. (mt., 57–72.) Aikaisemmin esille tuli puolijulkisten ja kaupallisten tilojen ulos sulkemisen problematiikka varsinkin nuorten keskuudessa ja myös Kiilakoski ym. (2011) ovat sitä mieltä, että kaupalliset tilat ovat tiukkoja tiloja, sillä muu toiminta kuin kuluttaminen ei mahdu niihin. Toisaalta he myös esittävät, että ”väljissä tiloissa on kyse vapaa-ajasta, viihtymisestä, sosiaalisesta vuorovaikutuksesta ja itsensä ilmaisusta.” (mt. 60–61.) Juuri näinhän nuoret käyttävät kauppakeskusta ja tietyllä tapaa kauppakeskuksia voidaan pitää nuorille väljinä tiloina tai ainakin väljempinä kuin nuorisotiloja. Molemmissa tiloissa on aikuisten asettamia sääntöjä ja muita ratkaisuja, jotka tiukentavat tilaa, mutta kauppakeskukset ovat riittävän laajoja, jotta kaikille nuorille löytyy oma tila eikä muiden nuorien asettamia tiukkoja tilankäytön ehtoja ole. Kampissa tietyt nuorisoryhmät ovat tietyissä paikoissa eikä ryhmien välillä juuri ole kanssakäymistä. (Järjestyksenvalvoja 2 2012, Malin 2012, 27–35).

Turkka (2012) näkee nuoria olevan kolmea tyyppiä: Niitä, joita on kiva nähdä, hyvä nähdä ja tärkeä nähdä. Ensimmäisillä asiat ovat hyvin; he pärjäävät koulussa, ovat mukavia ja antavat aikuisille myös positiivista palautetta työskentelestä. Ne, joita on hyvä nähdä, ovat vielä kiinni järjestelmässä, mutta etsivät paikkaansa ja tarvitsevat tukea kasvuunsa. Sitten ovat ne, ”jotka eivät katso niitä kottaraisia [viranomaisia] enää kuin tähtäimen läpi” eli ne joita on tärkeä

nähdä, jotka ovat syrjäytymiskierteessä niin pitkällä, että vihaavat viranomaisia, eivätkä halua kontaktia. Paju ja Vehviläinen (2001) puolestaan puhuvat oman elämänsä asiantuntijoista, oma-aloitteisesti asiantuntija palveluita käyttävistä ja ohjauspalveluihin ohjattavista nuorista (Vehviläinen 2002, 36–37). Mielestäni jaottelu on hyvä ja kuvaa työkenttää niin hyvin kuin mikään kategoriointi voi elävää elämää kuvata. Turkan mukaan jalkautuvassa työssä tärkeintä on saada ensikontakti tähän viimeiseen ryhmään ja näyttää myös heille, että aikuisia on myös eri lähtökohdasta kuin mihin he ovat tottuneet. ”On myös aikuisii, jotka ei mee sinne vahtimaan, ei mee sinne muuta kun kysyyn vaan et mitä kuuluu” (Turkka 2012). Kuitenkin bussilla suurin osa kohdattavista nuorista on niitä nuoria, joita on hyvä nähdä, niitä, jotka osaavat hakeutua auttavan tahon seuraan, jos eivät suoraan kysymään apua niin ainakin selkeästi sen ilmaisemaan. Asiantuntijoiden mukaan suurin osa jalkautuneen työn ohjauksellisuudesta on itse asiassa konkreettista neuvontapalvelua. Yhdessä soitetaan johonkin ja autetaan nuorta hoitamaan asioitaan tai sitten ohjauksellisia keskusteluja, joissa nuoret saavat tietoja esimerkiksi oppimistyyleistä tai koulujärjestelmästä ehkä hiukan yllättävältä taholta (Turkka 2012). Hyvin pitkälti jalkautuneessa työssä käytännön ohjaustyö vastaa perustilatyön ohjaustyötä.

Sekä Turkka että Herttuainen ovat sitä mieltä, että vaikka bussi viiptyykin yhdellä alueella nuorten parissa ainoastaan kolme kuukautta, on siinä ajassa mahdollista luoda nuoren kanssa syvälinen ohjaus suhde. Turkka (2012) myös täsmentää, että ”pitkän kaavan kautta luottamuksen haku ja ohjaukseen pääsemiseen niin kolme kuukautta on aika lyhyt aika, jos puhutaan oikeesti syrjäytyneistä vesseleistä.” Mikään ei kuitenkaan estä nuoren kanssa toimimista vaikka bussi olisikin alueelta poistunut ja toisaalta tarkoitus on myös integroida alueen toimija(t) mukaan nuoren tilanteeseen (Turkka 2012; Herttuainen 2012). Miettinen, joka toimii pysyvästi Kampin ja keskustan alueella, kertoo tapaavansa kaduilla paljon samoja nuoria ja hänestä kadulla tavatun nuoren kanssa on aivan mahdollista saavuttaa syvälinen ohjaussuhde. Tämä suhde ja luottamus onkin työn lähtökohta, ilman sitä työ ei ole mahdollista eikä ainakaan tuloksellista. Kaikesa nuorisotyössä on mentävä nuoren ehdoilla eikä talotyössäkään nuorta voi pakottaa vuorovaikutukseen, mutta vielä vähemmän se on mahdollista katu-työssä. (Miettinen 2012; Juvonen 2009, 164.) Työskentelyn on oltava läpinäkyvää, jotta luottamus syntyisi tai että se pysyisi. Tämä läpinäkyvyys koskee myös

kontrollin elementtejä ja varsinkin alkuvaiheessa on kontrollin oltava hienovaraista. (Juvonen 2009, 164.)

Toisaalta kriittisissä tilanteissa, kuten nuoren turvallisuuden tai terveyden vaarantavissa tilanteissa puututaan yksilön vapauteen ja itsemääräämisoikeuteen hyvinkin aktiivisesti. Tällöin ohitetaan jalkautuvan työn vapaaehtoisuuden periaate ja toimitaan kontrollifunktion alueella. Tässä asiantuntijat eivät kuitenkaan näe ongelmaa. Miettisen mukaan joskus on tilanteita joissa on toimittava välittömästi, mutta silloin nuori myös luottaa nuorisotyöntekijään. Etsivän työn kontrollin ulottuvuuksia Luotsin toiminnassa tutkinut Juvonen (2009, 167) esittää nuoren hyvinvoinnin turvaamisen pääsääntöiseksi perusteeksi suoran kontrollin käyttämiselle. Jokisen (2008) mukaan tällaisissa tilanteissa kontrolloinnin puuttuminen olisi jopa pahempi asia kuin kontrollointi, sillä sen puuttuminen voidaan nähdä välinpitämättömyytenä, kun taas kontrollointi osoittaa välittämistä ja kiinnostusta nuoren asioihin (Juvonen 2009, 171). On kuitenkin huomattava, että kontrollin käyttö voi kuitenkin myöhemmin hankaloittaa ja pidentää luottamussuhteen syntyä tai nuori voi kieltäytyä muusta kontaktista myöhemmin (mt., 168–169; myös Hjort 1995, 23.) Hjort (1995, 29) myös toteaa, että etsivässä työssä on paljolti kyse sensitiivisestä asiakkaan ja tilanteen arvioinnista, pienistä vivahteista. On osattava tulkita tilanteita ja kyettävä ratkaisemaan onko kontrolli välttämätön ja toisaalta saman nuoren on annettava olla rauhassa, jos nuori niin haluaa eikä välitöntä vaaraa ole.

Koskela (2009) nostaa esille kuinka nuorten kontrollointi on kaksinaismoralistista. Heille tarjotaan päihteettömiä nuorisotiloja, ja loppuillasta liikaa juoneita nuoria kuljetaan selviämisasemalle tai poliisin suojiin, mutta väliin jäävässä *epätilassa* nuoret ovat aikuisten sosiaalisen kontrollin ulkopuolella. (mt., 282–283.) Näin siis on perinteisesti ollut ja tätä asiantuntijat kritisoivatkin ”normaalissa” nuorisotyössä. ”Nuorisotoimen edustajat, mitä mä tiedän, ni ei tee päihtyneiden nuorien kanssa töitä, ei mee sinne, ei mee rauhoittaa sitä ja kyl ne [nuoret] tarttee turvallisii aikuisii” Turkka (2012). Jalkautuvassa työssä nähdään yhtenä tarkoituksena juuri tuohon epätilaan mukaan meneminen ja epävirallinen sosiaalinen kontrollointi. Koska tilanteisiin ja tiloihin ei mennä virallisen valvonnan ja kontrolloinnin hengessä, vältetään kissa ja hiiri -leikki, mikä tullut esiin esimerkiksi nollatoleranssi kokeiluissa (kts. esim. Koskela 2009, 283; Korander & Tör-

rönen 2004, 164–165). Selkeästi ajatuksena on, että katsottaessa pientä humaltilaa, meteliä ja muita isomman nuorisjoukon lieveilmiöitä hiukan läpi sormien, ollaan paikalla, mikäli ilmenee jotain isompaa mihin puuttua. Ajatuksena myös on, että aikuisten paikalla olo ja epävirallinen sosiaalinen kontrolli lieventää suurimpia hölmöyksiä. ”Koen sen työnkuvan alueen havainnointina paljon, silleen, et näkee ympärilleen, mut myöskin, et ihmiset näkee, et on aikuisia selvin päin, turvallisia, lähistöllä ni rauhottaa ylipäätänsä” (Turkka 2012). Salovaa-
ran (2010) mukaan ” aikuisten rennolla ja välittömällä läsnäololla on kauppakeskuksissa selvästi rauhoittava vaikutus.” Auvinen-Tornberg (2008) on samaa mieltä, mutta hän kuitenkin näkee tällä läsnäololla olevan myös kontrolloivan vaikutuksen (Juvonen 2009, 161). Mäkinen (2007) myös huomauttaa, että puolijulkisissa tiloissa nuoret ovat yksi ryhmistä, joka muita helpommin joutuu kontrolloinnin kohteeksi (mt., 75). Nuorten asioihin puuttumisen motiivit voivat olla kahtalaiset. Toisaalta tarkoituksena voi puhtaasti olla halu auttaa nuoria ja heidän tilannettaan sekä turvata heidän tulevaisuutensa, mutta toisaalta taustalla saattaa olla keski-ikäisen ja -luokkaisen aikuisväestön turvallisuus ja elämänlaadun ylläpitäminen. Tällöin nuoriso nähdään uhkana ja tällöin auttaminen ja rankaisu saavat oikeutuksen tuon uhkakuvan poistamisena. (Vehviläinen 2002, 14.)

Nuorten ryhmäkäyttäytymistä puolijulkisessa tilassa voidaan tulkita siten, että se on muiden aikuisten testaamista. Nuorten sosiaalisiin ryhmiin liittyvä oman statuksen hakeminen voi näkyä kovaäänisyytenä, kulkuväylien tukkimisena, vastaan sanomisena työntekijöille. On mahdollista, että käyttäytymisen tarkoitus on ehkä tiedostamatta palvella ”altavastajaryhmän” ryhmäidentiteetin muodostumista. Oman kulttuurin vaaliminen tiivistää ryhmää ja ylläpitää rajaa valtaapitävien ryhmään. (Nikoskinen 2011b, 57.) Me vastaan muut -asetelma on hyvinkin mahdollinen kauppakeskuksissa. Sosiaalipsykologiassa puhutaan sisä- ja ulkoryhmistä. Sisäryhmä on olemassa, mikäli on olemassa ulkoryhmä, josta se voidaan erottaa (Rainio & Helkama, 1974 Hagelbergin 2011, 4 mukaan). Ilman muita ei siis ole meitäkään. Kauppakeskuksissa nuoret saattavat siis rakentaa ryhmähenkeään järjestyksenvälvojen ja myyjien kustannuksella. Nikoskinen (2011b) mukaan ”järjestyksenpito julkisessa tilassa on samalla valtakamppailua julkisen tilan kulttuurisesta hallinnasta. Tätä kautta kaupunki näyttäytyy myös poliittisena tilana. Tässä vuoropuhelussa nuorten äänen kuulemisella ja arvos-

tamisella on merkitystä.” (mt., 64.) Järjestyksenvalvojen kanssa tehtävässä yhteistyössä on osittain myös kyse tämän valtakamppailun tasapainottamisesta nuorten puolelle tuomalla kontrolliin mukaan nuorten kuulemista ja ymmärtämistä. Ryhmäidentiteetin rakentamiseen pyritään pääsemään mukaan ja ohjaamaan sitä niin, että yhteisöt kauppakeskuksissa olisivat nuorisotyöntekijöiden hyppysissä sekä niin, että ryhmäidentiteetti rakentuisi ilman aggressiivista vastakkainasettelua.

Vaikka kauppakeskuksen järjestyksenvalvojat eivät juuri muuten näe nuorisotyön olevan kauppakeskuksissa kontrolloimassa nuoria tai rauhoittamassa toimintaa, näkevät he kuitenkin katusovittelulla olevan paljon vahvemman kontrolliluonteen kuin esimerkiksi muilla toimilla tai seurauksilla. Tärkeää on huomata, että vaikka katusovittelu nähdään niin Aseman Lasten työntekijöiden kuin järjestyksenvalvojen taholta positiivisena asiana sovitteluun osallistuville tahoille, niin tärkeimpänä hyötynä sillä oletetaan pitkällä aikavälillä olevan pelotevaikutus muiden nuorten keskuudessa. Tässäkin tapauksessa asiantuntijat kuitenkin nostivat hyvin vahvasti esille sen, että mikäli nuoren toimintaa kontrolloidaan, ei se ole pelkkää toiminnan kontrollointia, vaan myös toiminnan syihin pyritään puuttumaan. Turkka toteaa ”et ei me niinku olla tultu sinne [puistoon, missä nuoret juo] heristeleen sormee tai viemään ketään laitoksiin.” Mutta jatkaa saman tien perään ”vaan tuodaan turvallinen paikka nuorille ja sitä kautta sit päästään kiinni siihen nuoren elämään.”

Osaltaanhan tässä on kyse sosialisatiosta: yhteiskunnan arvojen ja lakien siirrostä nuoremmille polville. Osaltaan personalisatiosta: tuetaan kasvua yksilöllisyyteen ja terveeseen elämäntapaan, itsetuntoon ja päihdesuhteeseen ja siihen, että kukin voi tehdä valintansa itse, mutta tietoisesti valintansa vaikutuksista. Mutta osittain kyse on myös kontrollista: nuoren alkoholin käyttöön pyritään vaikuttamaan ainakin siinä määrin, että nuori ei joutuisi vaaraan. Sosialisatio ja kontrolli kulkevat aika käsi kädessä ja niiden välinen raja on hiuksen hieno. Jokisen (2008) mukaan käytännössä tuen ja kontrollin erottaminen on hankalaa, sillä tilanteesta ja näkökulmasta riippuen teko voidaan tulkita kummaksi tahansa (Raitakari & Virokangas 2009, 9; myös Moilanen & Rähä 2001, 44). Työntekijän ja työkohteen näkemys jonkin toiminnan kontrollin ulottuvuudesta voi olla eri. Riippuu myös nuoresta ja tilanteesta kuinka paljon työssä on kontrollia. Samas-

sa tilanteessa olevien nuorten kanssa voidaan toimia eri tavoin. Esimerkiksi nuoria, jotka vielä kunnioittavat yhteiskunnan normeja ja menevät esimerkiksi ryyppäämään puistoihin ”piiloon aikuisilta”, voidaan jo ensimmäiselläkin kontakti kerralla kontrolloida keskustelemalla alkoholin käytöstä tai jopa olemalla yhteydessä vanhempiin. Mutta niiden nuorten kanssa, jotka käyttävät alkoholia avoimesti ja ovat jo pahassa kierteessä, on luottamus hankittava ensin ja kontrollin on oltava hienovaraista. Luottamussuhteen rakentaminen vaatii aikaa ja sen tuhoaminen vain murto-osan siitä, mitä sen rakentaminen, ja liian nopeasti etenemällä päädytään yleensä epäonnistumiseen (Järvinen 1993, 56–58; Hjort 1995, 23; Huhtajärvi 2007, 448; Juvonen 2009, 168–169)

Kuten ABC:llä myös kauppakeskuksissa nuorten aiheuttama ongelma on sosiaalisesti rakentunut kokonaisuus, eikä sen haltuunotto ole mahdollista vain kontrollia lisäämällä ja siten laskennallista riskiä ennakoimalla. Tilanteen hallintaan saamiseksi tarvitaan myös nuorten aiheuttaman huolen kulttuurista ja sosiaalista pohtimista. Ilman todellista ratkaisukeskeisyyttä eivät puuttumisen perusteet välttämättä avaudu sääntelyn kohteena olevalle ryhmälle. (Nikoskinen 2011b, 68.) Näitä puuttumisen perusteita nuorisotyöntekijät näkevät nuorille usein selittävönsä ja pitävät sitä tärkeänä osana jalkautuvaa työtä. He näkevät olevansa välittäjiä, siltoja, nuorison ja muun väestön välillä sekä turvallisia aikuisia kasvatustehtävässä. Vaikka nuorisotyöntekijän ei olekaan tarkoitus kontrolloida nuoria jalkautuessaan puolijulkiseen tilaan, aiheutuu siitä väistämättä kontrollitoimenpiteitä nuorten kohtaan. Esimerkiksi nuoret saattavat hengata isona ryhmänä oviaukkojen läheisyydessä, niitä varsinaisesti kuitenkin tukkimatta ja tällöin nuorisotyöntekijät menevät tilanteeseen keskustelemaan nuorten kanssa tarkoituksenaan saada nuoret siirtymään hieman enemmän sivuun. Osittain tätä perustellaan sillä, että järjestyksenvalvojat kuitenkin kohta tulevat siirtämään nuoret eivätkä he todennäköisesti selitä toimintansa perusteita. Näin toimimalla toivotaan ratkaisua pitkäkestoisemmaksi ja toisaalta vältetään järjestyksenvalvojien ja nuorten välien kiristyminen. Toki kontrollitoimenpiteitä esiintyy myös perinteisessä tilatyössäkin. Taloilla valvotaan sääntöjen, lakien ja yhteiskunnan normien noudattamista ja turvallisuutta. Kontrollifunktio näyttäisi kuitenkin olevan vahvemmin läsnä julkisessa tilassa työskennellessä ja kaikkein eniten puolijulkisessa kaupallisessa tilassa, vaikka haastateltavista kukaan ei tätä suoraan myönnäkään. Haastateltujen nuorisotyöntekijöiden puheista ja

esimerkeistä kuitenkin kuultaa selkeää ajatus siitä, että (puoli)julkisessa tilassa nuorisotyöntekijöiden läsnäolo rauhoittaa nuorten toimintaa ja se on yksi syistä minkä takia paikalla ollaan ja sitä myös jalkautuvalta työltä odotetaan.

Siirryttiin bussilla sinne [koululle Oulunkylässä] ja jo matkalla poliisit ohitti meijät pillit päällä. Ja me ajettiin sinne niin siellä oli kolme poliisipartioo vai neljä paikalla, siel oli 150–200 junnuu siel koulun pihalla ja siin lähimettäs. Ajettiin bussi siihen, vedettiin bussi auki liikkuvaks nuorisokahvilaks ja jalkauduttiin heti bussista ulos. Me oltiin vartti siinä keretty oleen ku poliisi tuli sanoon, et te ootte täällä niin me voidaan lähteä. Ne ei tehny mitään järjestyshäiriöitä muuta ku se, että ne oli vaan kerääntyny isoks joukoks paikalle. (Herttuainen 2012.)

Usein sosiaalinen tilaus etsivälle työlle syntyy viranomaisten, kansalaisten tai tiedotusvälineiden ilmaisesta huolesta nuorten näkyvää häiriö- ja ongelmakäyttäytymistä kohtaan (Juvonen 2009, 156). Kun huomioon otetaan aiemmin mainittu nuorten näkeminen yleisesti ongelmana, voidaan nähdä etsivän työn sosiaalisen tilauksen olevan monesti kontrollihakuista, joka ei varsinaisesti liity mihinkään nuorisotyön neljästä perusfunktiosta vaan ainoastaan siihen, että nuorisokulttuurin toimintamallit koetaan häiritsevinä. Toisaalta kontrollipuheen voi myönteisemmin ilmaista puhumalla esimerkiksi rajojen asettamisesta, jolloin toiminta näyttäytyy nuorten kansalaisvalmiuksien kehittämisenä ja sosiaalistumisena yhteiskunnan normeihin (Kiilakoski ym. 2011, 63). Toisaalta asiantuntijoiden näkemässä kontrollissa oli pientä eroa Miettisen ja bussin työntekijöiden välillä. Bussin toiminnan tarkoituksena ja tavoitteena on rauhoittaa aluetta ja se hakeutuu ongelmalähiöihin, joten on ymmärrettävää, että kyseisessä työssä kontrollia näyttäytyy enemmän. Jo pelkästään sosialisatiofunktion säilyttävä ja uudistava luonne aiheuttaa käytännön työssä ristivetoa. Toisaalta nuorisotyöltä odotetaan vanhojen arvojen opettamista ja siirtoa, mutta toisaalta myös niiden taitojen opettamista, joilla voidaan vaikuttaa näihin arvoihin. Käytännössä tämä usein tarkoittaa sitä, että ollaan huolissaan nuorten piittaamattomuudesta ja esimerkiksi alhaisesta äänestysaktiivisuudesta. mutta toisaalta myös huolissaan siitä, jos nuoret ottavat kantaa ”väärin” ja vastustavat esimerkiksi ydinvoimaa tai kannattavat kannabiksen laillistamista. Sosialisatian sisäisen ristivedon lisäksi saattaa käytännön työssä personalisaation ja sosialisatian välillä myöskin esiintyä ristivetoa, jos yhteiskunta ja nuorisotyöntekijän edustama instituutio odottavat nuoren yhteiskunnallisen ja eurooppalaisen osallistumisen edistämistä ja aktiivisuuden lisäämistä, mutta nuorisotyöntekijän mielestä nuorelle on tar-

jottava turvallinen paikka kasvaa ja kehittyä yksilönä sekä opetettava elämähallinnan taitoja. Työn tilaus voi siis syntyä kontrollitarpeesta ja jalkautuvalle työlle on nähtävissä enemmän kontrollifunktiota kuin perinteisessä tilatyössä. Toisaalta niin kauan kuin työssä puututaan myös syihin eikä vain kontrolloida ja toiminta perusteellaan ja siitä keskustellaan, niin sääntelytoimintaa voidaan nähdä edelleen nuorisotyönä eikä vartiointiliikkeen kädenjatkeena.

4.3 Kontaktipintoja

Läpi nuorisotyön historian on siihen liittynyt vahva yhteistyön perinne (Soanjärvi 2007, 155). Nuorisotyön vahva liittyminen nuorten vapaa-aikaan on luontevasti pakottanut yhteistyöhön muiden nuorten vapaa-ajan toimintojen kanssa. Urheiluseurat, kulttuurijärjestöt ja kuntien liikuntatoimet ovat läpi historian yhdistäneet vähäisiä resurssejaan nuorisotyön kanssa niin lyhytaikaisten tapahtumien kuin pidempien hankkeidenkin muodossa. Muita perinteisiä nuorisotyön yhteistyötahoja ovat olleet työvoimapalvelut, terveyspalvelut, sosiaalipalvelut ja oppilaitokset. Sen lisäksi julkinen tila tuo tullessaan muita yhteistyötahoja, joilla työn tarkoitus ja tavoitteet ovat jotain muuta kuin yksilön ongelmien ratkaiseminen. Mukaan ovat tulleet nuorten vapaa-ajasta kilpailevat(?) kaupalliset tahot, kuten radiokanavat, kaupat, lehdet, elokuvateatterit ja harrastuskeskukset. Asiantuntijoiden mielestä julkisessa tilassa yhteistyökumppaneita riittää. Turkka toteaa: ”jalkautuvassa työssä kumppaneita ovat kaikki, joiden palkkatyöhön kuuluu kohdata nuoria.” Miettinen on samoilla linjoilla. Hänen mukaansa ”kumppaneita ovat kaikki alueella nuorten kanssa toimivat tahot: viranomaiset, kuten lähipoliisi ja poliisin sosiaalityöntekijät, lastensuojelu, sosiaalitoimi sekä järjestöjen työntekijät ja vartijat.” Nuoren elämässä ovat mukana ja siihen vaikuttavat kymmenet eri tahot viranomaisista vapaa-ehtoiisiin toimijoihin. Usean eri vaikuttajan lisäksi kentällä kohdattavat nuoret ovat usein moniongelmaisia, jotka tarvitsevatkin monen eri asiantuntijan apua. Kun nämä tahot toimivat yhdessä tavoitteellisesti puhutaan moniammatillisesta yhteistyöstä eli eri ammattiryhmien välisestä yhteistyöstä tai hiukan laajemmin monialaisesta yhteistyöstä eli eri sektorien välisestä yhteistyöstä. Kyky moniammatilliseen työskentelyyn on nykyään nostettu nuorisotyön ammatilliseksi hyveeksi ja käytännössä nuorisotyöntekijöiltä odotetaan moniammatillisen työotteen omaksumista. (Veijjalainen 1999, 293–294;

Vehviläinen 2002, 12–13; Talvio 2005, 281; Soanjärvi 2007, 157; Lybeck & Walldén 2011, 26–27; Siurala 2011, 150.) Yhteistyötä voidaan tehdä myös pelkästään menetelmällisestä lähtökohdasta niin että yhteistyöllä ei ole yhteistä tavoitetta ja tällöin puhutaankin moniammatillisesta verkostotyöstä (Soanjärvi 2007, 157). Tällaisen verkoston tavoite voi myös olla sen verran laaja, esimerkiksi ”nuorten olojen parantaminen”, että verkoston toiminta on lähinnä tiedon jakamista ja havaintojen vaihtoa ja kukin taho pyrkii tavoitteeseen itsenäisesti parhaaksi katsomallaan tavalla.

Kauppakeskuksista yhteistyötahoiksi nousevat vielä kauppiat ja kauppiasyhdistykset ja lähiöiden verkostoissa toimivat kirjastonhoitajat sekä asukasyhdistykset (Herttuainen 2012). Voidaan olettaa näiden tahojen ainakin jossain määrin näkevän nuorisotyön ilmaisena, joskin asiantuntevana, lisäkätenä nuorten hallinnassa ja kontrolloinnissa. Haluan kuitenkin uskoa, että ainakin jälkimmäiset näkevät nuorisotyön ammattilaisten jalkautumisessa muutakin hyötyä. Nykykaupunki on viihtymisen kaupunki, jossa elämyksellisyys ja viihteellisyys ovat kaupungin käytön tärkeimpiä muotoja. Kaupunkilaiset kuluttavat kaupunkia ja haluavat osallistua kaupungin toteuttamiseen osallistumalla kaupungissa kiertelyyn ja katseluun sekä samalla näkymiseen. (Mäenpää 2000, 18.) Kirjastot ovat muuttumassa kirjojen lainauspisteistä ja lukusaleista kaupunkilaisten olohuoneiksi, yhteisökeskuksiksi, ja lähiyhteisöt nähdään yksilön hyvinvoinnin kannalta tärkeiksi. Asukasyhdistykset ovat monella alueella aktiivisimpia tapahtumien tuottajia ja alueen ilmiöiden seuraajia, joten on luonnollista, että näiden tahojen kanssa tehdäänkin jopa yhteistä työtä. Kaupallinen tila tuo vielä omat yhteistyökumppaninsa, joiden työntarkoitus ei ole pelkästään tuottaa palveluita ja hyvinvointia ihmisille. Toisaalta myös nämä tahot näkevät mielellään nuorisotyön yhteistyötahonaan. ABC-tutkimuksessa yhteistyön syventäminen eri tahojen välillä oli työntekijöiden mielestä tärkein kehittämiskohde. Moniammatillinen työote nuorten kanssa nähtiin parhaimmaksi tavaksi saada tilanne paremmin haltuun. Keskeisiksi toimijoiksi nostettiin nuorten ja työntekijöiden ohella vanhemmat, koulu, kunnallinen nuorisotyö sekä järjestöt (Nikoskinen 2011b, 109.) Turkan mielestä puolijulkisiin tiloihin on hyvä yrittää mennä nyt kun sen voi tehdä rauhassa eikä kohta, kun tilanne on jo ongelma, jolloin on mentävä kiireellä.

Kaikkien asiantuntijoiden mielestä yhteistyö on kuitenkin valitettavan usein pelkästään yhteisissä palavereissa istumista ja asioista keskustelemista. Soanjärvi (2007, 156) huomauttaakin, että nuorisotyöntekijän on hyvä toisinaan pohtia omia yhteistyötahojaan ja verkostojaan kriittisesti ja miettiä saavutetaanko niillä oikeasti jotain hyötyä vai ovatko verkostot olemassa vain verkostojen vuoksi. Toisaalta nämä palaverit nähdään kuitenkin myös hyvin tärkeinä ja kaikilta nousee läpi haastatteluaineistojen selkeästi esille kuinka juuri tiedonvaihtoa pidetään yhteistyön tärkeimpänä antina. Kaikkien kokemusten mukaan sujuva tiedonvaihto eri toimijoiden välillä helpottaa omaa työtä ja Turkka (2012) jopa nostaa esille sen kuinka eri toimijoiden välinen tiedonvaihto voisi vähentää nuorten kokemaa luukulta toiselle pomputtelua ja siten lieventää joidenkin yksilöiden ajautumista vastakkain koko ”järjestelmän” kanssa. Verkostoyhteistyön yksi tarkoitus onkin välttää viranomaisten ristiriitaiset viestit, jotka lisäävät hämmennystä eivätkä ainakaan auta auttamisjärjestelmässä kiinni pysymisessä (Talvio 2005, 281; Veijalainen 1999, 293). Yksinkertaisimmillaan yhteistyö on tiedonvaihtoa ja jopa yhdessä jalkautumista. Miittisen sanoin ”jo pelkästään näkeminen ja kuulumisten vaihto on yhteistyötä.” Vehviläisen (2002, 51–52) mukaan moniammatillisen yhteistyön hyödyt ovat yleensä juuri uusien näkökulmien saaminen ja tiedon laajentuminen. Tätä ei ehkä yksittäisessä kohtaamisessa kentällä vielä tapahdu, mutta kuulumisten vaihto ja kentällä tutustuminen varmasti helpottavat uusien näkökulmien sisäistämistä ja tiedon laajentamista yhteisissä palavereissa. Turkan mukaan bussin verkostotyön tarkoituksena onkin tuoda alueen tilanne näkyväksi kaikille toimijoille ja alueen ulkopuolelta tulevana tarkastella aluetta uusin silmin ja pyrkiä siten tuomaan verkostolle jotain uutta mitä he eivät tiedä tai näe omasta alueestaan. (Turkka 2012.) On huomattava, että Miittisen ja bussin toimijoiden näkemykset yhteistyöstä eroavat hieman, sillä bussin tavoitteena on parantaa alueen verkosto- ja yhteistyötä ja parantamalla yhteistyötä parantaa alueella tehtävää työtä. Miittinen tarkastelee yhteistyötä lähinnä perinteisestä yhteistyön tekijän ja verkostojen käyttäjän näkökulmasta eikä niinkään niitä aktiivisesti kehittämään pyrkivänä ja uusia yhteistyötahoja hankkivana tahona.

Puolijulkisen tilan yhteistyöstä keskusteltaessa kaikkein eniten esille kuitenkin nousee päivittäinen kohtaaminen järjestyksenvalvojen ja vartijoiden kanssa. Kauppakeskuksissa hengaillee niitä nuoria, jotka eivät taloja käytä ja näitä nuo-

ria järjestyksenvalvojat kohtaavat päivittäin (Turkka 2012). Sekä nuorisotyöntekijöiden että järjestyksenvalvojien mielestä järjestyksenvalvojien on hankalampi ottaa nuoriin epävirallista kontaktia, sillä univormu luo jännitettä ja aiheuttaa vastustusta. Järjestyksenvalvojat näkevät asian niin, että he ovat virallinen auktoriteetti, jota nuoret lähtökohtaisesti vastustavat kun taas nuorisotyöntekijöiden auktoriteetti perustuu nuorten ”tämä on hyvä tyyppi ja meidän puolella” -ajattelulle. Vastustus ei välttämättä perustu edes stereotypioihin vaan nuorilla saattaa myös olla huonoja kokemuksia kohtaamisista järjestystä valvovien tahojen kanssa. Jos joidenkin nuorten sosiaaliset taidot eri ikäryhmien kohtaamisissa eivät ole korkealla tasolla, eivät ne aina ole olleet järjestyksenvalvojillakaan (kts. Vartijavahti 2008). Stereotypiat istuvat nuorissa vahvassa, mutta niin ne istuvat myös järjestyksenvalvojissa ja muutama ylilyönti vaikuttaa heti koko ryhmän imagoon ja noidankehä on valmis. Vaikka järjestyksenvalvojat toisinaan työtehtävien niin sallissa yrittävät ottaa nuoriin kontaktia ”mitä kuuluu” hengessä (Järjestyksenvalvoja 2 2012), ovat kontaktit nuorten kanssa usein kuitenkin ongelmalähtöisiä ja siten myös hankaloittavat yleisellä tasolla kohtaamisia. Sekä järjestyksenvalvojat, että nuorisotyöntekijät näkevät nuorisotyön hyvänä välittäjän ryhmien välillä, heillä on kyky ja aikaa kommunikoida ryhmien välillä ja selventää ja selittää näkökulmia. Samanlaisia eroja kohtaamisessa on havaittu myös nuorisotyön ja sosiaalityön välillä. Nuorisotyöntekijöillä on havaittu rohkeampaa asennetta ja heittäytymistä kohtaamistilanteissa kun taas sosiaalityön kontrolliluonne vaatii tiettyä etäisyyttä työntekijän ja asiakkaan välillä (Vehviläinen 2002, 68). Herttuainen toteaaakin: ”et, kun me tullaan paikalle, niin me lähestytäänkin nuorii jo eri tavalla ja tavallaan se aura mikä tulee siitä mejän hommasta on niinku erilaista.” Toisaalta Turkka näkee vapaaehtoiset vielä yhden pykälän rennoimmiksi ja nuorille helpommin lähestyttäviksi: ”me [palkatut työntekijät] ollaan myös välil niitä viranomaisia ja ne [nuoret] haistaa mejät, mut sit kun meil onkin niit vapaaehtoistyöntekijöitä.” Usein bussilla vapaaehtoistyöntekijät rupeavat juttelemaan nuorten kanssa jostain ja jonkun ajan kuluttua huu-tavat palkatun työntekijän paikalle, jos tarvitaan syvempää asiantuntemusta. (Turkka 2012) Bussilla siis vapaaehtoistyöntekijät avaavat keskusteluita joihin työntekijät voivat tulla mukaan, kauppakeskuksissa nuorisotyöntekijät voivat toimia näinä keskustelun avaajina nuorten ja muiden ammattilaisten välillä.

Bussiprojektin verkostotyöllisen tavoitteen takia, pyrkivät bussin työntekijät toimimaan siltoina myös alueen muiden toimijoiden ja nuorten välillä. Pelkissä palavereissa istumisen lisäksi on alueen toimijoita pyritty saamaan bussille kahville ja jopa jalkautumaan yhdessä. Valitettavasti tätä ei vielä ole tapahtunut. Ajatuksena kuitenkin on, että puolijulkisissa tiloissa voitaisiin toimia jopa ihan työpareina yli ammattirajojen. (Herttuainen 2012; Turkka 2012.) Muita yhteistyötapoja en haastatellut, joten yleisellä tasolla en kykene ottamaan kantaa kenttätason yhteistyön ilmeiseen epäsuosioon, mutta järjestyksenvälvojat olivat ajatukselle varauksella myönteisiä. Idea nähtiin hyvänä ja jopa mahdollisesti toimivana, mutta järjestyksenvälvonnan korkeampi riskitaso ja vastuu muistakin kuin vain itsestä vaativat perusteellista keskustelua työn käytännön toteutuksesta. Miettinen huomauttaakin, että kauppakeskuksissa liikuttaessa järjestyksenvälvojat valvovat myös nuorisotyöntekijöiden turvallisuutta. Tämä on hyvä pitää mielessä työparitoimintaa tai yhdessä jalkautumista mietittäessä. Järjestyksenvälvonta on aina vastuussa tiloissa liikkuvista asiakkaista, olivat he sitten vain ohikulku matkalla tai sitten työskentelemässä siellä. Vaikka jalkautuvalle työlle olisi vahva oikeutus kiinteistöltä, on työparin järjestyksenvälvoja osapuolella aina suurempi vastuu ja toisaalta määräykset toimia tietyissä tilanteissa tietyllä tavalla. Tämä voi vaikuttaa halukkuuteen mennä joihin tilanteisiin tai siihen kuinka joissain tilanteissa kuuluu toimia ja tämä puolestaan voi aiheuttaa ristiriitaa työparin sisällä ja pahimmillaan vaarantaa koko yhteistyön. Miettinen (2012) huomauttaakin, että kauppakeskuksissa, ja muissa puolijulkisissa tiloissa, liikuttaessa nuorisotyöntekijät ovat kauppakeskusten asiakkaita ja sitä kautta nuorisotyöntekijät, vaikka ovatkin järjestyksenvälvojen yhteistyökumppaneita, ovat samalla myös järjestyksenvälvojen ”asiakkaita”, joiden turvallisuutta on valvottava.

Toisaalta yhteistyönhaasteita voi tulla myös nuorisotyön suunnalta. Esimerkiksi nuorisotyöntekijä voi kokea nuorilla olevan oikeutus skeitata kauppakeskuksen alueella, vaikka kauppakeskus sen kieltäisinkin tai hän voi nähdä graffittien tekemisen laajemmin nuorisokulttuurin toteuttamisena eikä niinkään töhrimisenä. Toisaalta tämä on sosialisoinnin sisäistä ristiriitaa, missä määrin kasvatetaan vallitseviin kulttuuriarvoihin ja, missä määrin kasvatetaan murtamaan näitä rajoitteita (vrt. Siljander 2002, 24–49; Kiilakoski 2010). Toisaalta, se on myös sosialisoinnin ja personalisoinnin välistä ristiriitaa; osa yksilöllisyyteen kannustami-

sen ja yhteiskunnan sääntöjen noudattamisen välistä dilemmaa. Kyse on myös nuorisotyöntekijän sisäisestä moraaliristiriidasta ja omista eettisistä valinnoista, joita työssä täytyy tehdä. Yhteistyön toimivuuden kannalta on tärkeää, että tämä sisäinen keskustelu on käyty, mutta myös se, että yhteistyötahot käyvät tämän keskustelun etukäteen, jotta kentällä ei tule yllätyksiä. Veijalaisen (1999) mukaan yhteistyötahojen erilaiset viitekehukset voivat aiheuttaa käytännön työssä ristiriitaa (mt., 298). Talvio (2005) kirjoittaa Klaari-verkoston alkuajoista: ”Monista asioista jouduttiin tosissaan keskustelemaan ja väittelemäänkin, mutta lopputuloksessa otettiin hyvin huomioon lapsi ja hänen perheensä” (mt., 280.)

Yhteistyötä aloitettaessa onkin tärkeä pohtia yhdessä toiminnan päämäärää ja sen tavoitteita, niin, että ne ovat kaikilla selvillä. Muuten on vaarana, että toiminta leviää hallitsemattomaksi. (Talvio 2005, 288; Soanjärvi 2007, 164.) Tällainen kentällä tapahtuva yhteistyö, vaikkapa työparitoiminta, vaatiikin työntekijältä paljon. Turkka näkee tärkeänä, että työntekijällä pitää olla hyvät sosiaaliset taidot, pitää kyetä poistumaan omalta mukavuusalueelta, pitää kyetä sietämään erilaisia toimintamalleja ja kyetä näkemään työkenttä laajemmin kuin vain oman työn näkökulmasta. Työntekijän pitää olla valmis käymään arvokeskustelua muiden toimijoiden kanssa, sillä tavoitteet ja näkökulmat voivat olla hyvinkin erilaiset. (Turkka 2012; Kylmäkoski 2006b, 7.) Talvion (2005) mukaan jo nuorisotyön sisällä on eri toimintakulttuureja ja yhteistyö voi onnistua ja ongelmat ratkaista vain, mikäli kyetään ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan toisia (mt., 283). Puolijulkisessa tilassa yhdessä toimivien tahojen kyky dialogiin on jopa vielä tärkeämpää sillä toimintakulttuurit ovat vielä erilaisempia kuin pelkästään nuorisotyön sisällä. Onnistuneen dialogin taustalla ei ole pelkästään oman työn tavoitteiden ymmärtäminen ja toisen näkökulmien hyväksyminen vaan myös toisen työn ymmärtäminen. Turkka toteaaakin: ”jos me rapsutetaan niiden selkää niin ne rapsuttaa meidän selkää.” Hän kuitenkin myös huomauttaa, että se ei ole välttämättä niin helppoa kuin miltä se kuulostaa varsinkaan puolijulkisessa tilassa. Kyetäksesi ”rapsuttamaan jonkun selkää” on ymmärrettävä toisen työn tavoitteet ja ymmärrettävä mitä sellaista voit tarjota, mistä yhteistyötahosi hyötyy. On kyettävä näkemään laajoja kokonaisuuksia ja kyettävä tekemään myönnytyksiä. Veijalaisen (1999) mukaan yhteistyötahojen täytyy olla sitoutuneita verkostoon. Sitoutumiseen liittyy olennaisesti hyötyminen. (mt. 296–298.) Vehviläisen (2002, 64–65) mukaan onnistuneen moniammatillisen yhteistyön taustalla

on juuri yhteiset intressit ja niiden näkeminen. Kampin järjestyksenvalvojan mukaan yhteistyön suurimmaksi ongelmaksi voi muodostua se, että jos joku yhteistyötahoista ei enää olekaan siinä täysillä (Järjestyksenvalvoja 2 2012). Yhteistyö vaatii kaikkien tahojen panostusta ja vastuunottoa (Talvio 2005, 289).

Koska yhteistyötahoja on, paljon mahtuu mukaan myös suuria ja hierarkkisia järjestelmiä, joissa muutos vauhti on kaikkea muuta kuin tappava ja jotka ovat tottuneet tekemään itse omalla tontillansa omat hommansa ja antamaan muiden hoitaa omansa. (Turkka 2012.) Toisaalta haasteena on myös se, että katu-työntekijät monesti ovat vahvoja persoonia, joiden työote ei välttämättä sovi yhteen virastojen kanssa (Vehviläinen 2002, 12). Kaikkien asiantuntijoiden kokemuksen mukaan yhteistyön aloittamiseen ja sen juurruttamiseen tarvitaan aikaa, aikaa ja vielä hiukan aikaa. Ensiksi on luotava kontaktit ja kehitettävä luottamussuhde sekä odotettava, että ohjeistukset, luvat ja määräykset valuvat hierarkkisissa komentosuhteissa alaspäin aina kentälle asti. Siurala (2011, 148) toteaa kuinka erilaisten virastojen keskustelukulttuurit ovat erilaisia ja hallinnollisten rajojen ylittäminen on hankalaa varsinkin kun virastot ovat erikokoisia. Veijalaisen (1999) tutkimuksessa yhteistyön suurimmaksi esteeksi mainitaan aikapula (mt., 298). Talvio (2005, 284) toteaa yksinkertaisesti: ”moniammatilliseen työhön kuluu aikaa.” Jo pelkästään nuorisotyön puolella toimitaan monen eri lain ja asetuksen piirissä, joista monet vielä ovat hyvinkin monitulkintaisia, kun tähän vielä lisätään järjestyksen valvontaan liittyvät lait, joista monet ovat uusia ja tällä hetkellä uudistamisvaiheessa, on selvää, että lain eri tulkinnat aiheuttavat myös kitkaa yhteistyötahojen välillä varsinkin, kun aloitellaan uutta toimintamallia.

Vaikka kaikki listaavat poliisin yhteistyötahoksi, jakaa se silti mielipiteitä. Kaikki tekevät yhteistyötä lähipoliisin ja poliisin sosiaalityöntekijöiden kanssa, mutta kenttäpartioiden kanssa Miettinen ei juuri tee yhteistyötä, mutta bussin työntekijät tekevät. Tämä selittynee osittain työkenttien erolla, mutta osittain myös työfilosofisella erolla. Bussi toimii pääasiassa paikoissa, joissa ehkä hiukan rauhatomampaa kuin Kampissa ja partiot käyvät usein näkymässä näissä paikoissa, missä bussi on ehkä hieman enemmän kuin Kampissa. Bussin työntekijät myös hakeutuvat poliisin kanssa kontaktiin osittain siksi, että projektin tavoitteena on parantaa alueen verkostoyhteistyötä ja yhteistyö toimiakseen vaatii sitä aiem-

min mainittua aikaa ja naamojen tutuksi tekoa. Toisaalta bussi on siellä missä on tarkoituksenaan rauhoittaa tilannetta ja poliisin kanssa halutaan vaihtaa aktiivisesti tietoa alueen tilanteesta. Tarkoituksena alueilla on myös pienentää uni-vormujen ja nuorten välistä kuilua hieman samoin kuin järjestyksenvalvojen tapauksessa. Kampin järjestyksenvalvoja näkeekin kuulumisten vaihdon olevan muutakin kuin vain tiedon vaihtoa. Sillä myös osoitetaan nuorille, että töitä tehdään yhdessä. (Järjestyksenvalvoja 1 2012.) Hiukan yllättäen kukaan haastateltavista ei varsinaisesti tuonut esille aikuisia tahona joiden kanssa tehtäisiin yhteistyötä. Toisaalta kyseisen ryhmän määrittely on hankalaa, ellei mahdotonta, eikä sitä siksi varmasti yhteistyötahoksi mielletäkään. Aikuisten kanssa kuitenkin jossain määrin tehdään yhteistyötä, heidän kanssaan vaihdetaan tietoja ja opastetaan. Toisaalta, aikuiset voidaan nähdä myös työn eräänlaisena kasvatuksellisena kohderyhmänä – toisinaan heille pitää kertoa, että nuorillakin on oikeutus olla julkisella paikalla (Herttuainen 2012.) Vesikansa (1988b, 131) toteaaakin, että yhtenä alueellisen nuorisotyön yhteistyön tavoitteista on saattaa alueen eri tahot kosketuksiin ja tekemisiin nuorten kanssa ja sitä kautta lieventää kielteistä asennoitumista nuoriin.

Mielestäni kaikki edellä mainitut mahdolliset ongelmat yhteistyössä ovat hyvin todellisia ja hyvin mahdollisia ellei niihin osata varautua. Tiedän tämän käytännön kokemuksesta. Ollessani vaihdossa Sheffieldissä, Isossa-Britanniassa, olin mukana muutamassa katupartioinnissa. Toimintaa oli yritetty saada käyntiin jo pitkään ja siinä oli kohdattu kaikki edellä mainitut ongelmat. Mukana oli harjoitteleorganisaationi lisäksi muutama muu alueella nuorisotyötä tekevä organisaatio sekä paikallinen ”lähipoliisi”. Ensimmäinen ongelma toiminnan käynnistämisessä oli ollut organisaatioiden ja työntekijöiden asenteet. Osa nuorisotyöntekijöistä ei ollut suostunut edes harkitsemaan yhteistyötä, sillä he näkivät poliisin käyttävän heitä vain työkaluna nuorten ”kyttämiseen”, lopulta he suostuivat jalkautumaan yhtä aikaa kuin muutkin mutta vain omana ryhmänään eikä moniammatillisessa ryhmässä. Normaalisti ryhmien kokoonpano oli kaksi nuorisotyöntekijää ja yksi poliisi. Toimintamuodon käynnistämisessä oli tehty juuri se virhe, että arvo- ja tavoitekeskustelua ei toimijoiden välillä ollut käyty ollenkaan, osittain siksi, että haluttiin saada toiminta käyntiin nopeasti, eikä sille nähty tarvetta ja osittain siksi, että idea tyrmättiin heti omiin ennakkoluuloihin perustuen eikä edes suostuttu keskusteluun.

Jalkautuminen kuitenkin saatiin käyntiin, mutta jo ensimmäisellä kerralla törmättiin ongelmaan: Nuoria nähtiin kyllä kaukaa, mutta lähestyttäessä he aina hävisivät paikalta ennen kontaktia. Ilman poliisia jalkautuneet ryhmät olivat kuitenkin saaneet kontaktin. Tuli ilmi, että poliisilla oli toimintaohje, jonka mukaan heidän kuului ottaa ylös kaikkien nuorten nimet, joiden kanssa he olivat kontaktissa. Toimintaohje oli ollut voimassa pitkään ja nuoret olivat tietoisia siitä. Jalkautuvan työn lähtökohtaisen anonyymiuden periaate ei ole sattumaa vaan käytännön sanelema seikka. Myös hierarkisten organisaatioiden jäykkyys tuli ilmi kun tätä toimintaohjetta pyrittiin kumoamaan ja, itse asiassa, lopulta sen kumoaminen ei edes onnistunut, vaan kenttätaso joutui muodostamaan oman kompromissin. Jalkautuvat poliisit olivat aina samoja, joten heidän kanssaan sovittiin toimintamenetelmä, että poliisit olivat enemmänkin ”taka-alalla” kohdattaessa nuoria, joten he eivät olleet nuorten kanssa kontaktissa vaan nuorisotyöntekijät olivat. Tässä tapauksessa ongelmia ratkesi, koska poliisin kenttätaso näki toiminnan hyödyt ja suostui tulkitsemaan määräystä niin, että yhteistyötä kyetiin jatkamaan. Aikaa myöten nuoret oppivat luottamaan siihen, että yhteistyöpartioissa poliisit eivät ottaneet nimiä ylös ja toisaalta taas poliisit kykenivät näissä partioissa selittämään, että normaalisti nimet otetaan ylös lähinnä rahoittajan takia eli työn tehokkuuden mittaamiseksi eikä niinkään kontrollin takia.

Ollessani mukana eräällä kerralla tuli esille myös poliisin vastuu turvallisuuden ylläpitäjänä. Ensinnäkin poliisi ei suostunut, että olisimme menneet kohtaamaan erästä suurempaa nuorisoryhmää (arviolta 20–30 henkeä), joista suurin osa oli arviolta 16–18-vuotiaita. Poliisi näki, että hän ei kykene yksin turvaamaan meidän kolmen nuorisotyöntekijän turvallisuutta, jos nuorisojoukko onkin aggressiivinen. Ei auttanut vaikka kaksi muuta nuorisotyöntekijää koettivat vakuuttaa tuntevansa monet nuorista ja pelon olevan turhaa. Hiukan myöhemmin samana iltana jouduimme keskeyttämään partioinnin, sillä poliisit joutuivat lähtemään keskeyttämään joukkotappelua eräässä puistossa. Toki olisimme voineet jatkaa partiointia keskenämme, mutta lähinnä poliisin vastustuksesta ja painostuksesta luovuimme ajatuksesta. He näkivät, että olivat silti vastuussa meistä vaikka eivät enää partioineetkaan kanssamme. Vaikka toimintaympäristö, vahvasti jengiytyneen kaupunginosan yhtä vahvasti jengiytynyt naapurikaupunginosa, on kohtalaisen erilainen suomalaiseseen toimintaympäristöön ja poliisi yhteistyötaho-

na viranomaisempi kuin järjestyksenvalvonta, ovat ongelmat silti kohtalaisen samat ja niistä on hyvä ottaa oppia, ettei toisteta toisten virheitä.

5 ”EI ME VOIDA LÄHTEE OMIN NOKKINEEN SOOLOILEEN”

Puolijulkiseen tilaan jalkautuva nuorisotyöntekijä joutuu väistämättä tekemään ainakin jossain määrin yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa. Varsinkin liikuttaessa laajalla alueella tai muuten vain mentäessä uudelle alueelle, ovat alueen toimijat hyvä ottaa työssä huomioon. Paikallisilla toimijoilla on hyvä kosketuspinta alueeseen ja he pystyvät antamaan hyviä vinkkejä ja he yleensä tietävät, ainakin naamalta, alueen vakiohengäajat, niin nuoret kuin aikuisetkin (Herttuainen 2012). Yhteistyö auttaa pysymään ajan tasalla alueiden tilanteista (Veijalainen 1999, 298; Talvio 2005, 287–288). Uuteen toimintaympäristöön mentäessä ja yhteistyökumppaneita kartoitettaessa on kuitenkin oltava tarkkana, samassa paikassa ja näennäisesti samoissa tehtävissä voi toimia useankin eri organisaation henkilöitä. Esimerkkinä kauppakeskuksen eri osien vartioinnista voi vastata hyvinkin eri yritykset ja neuvoteltaessa yhteistyöstä vain toisen yrityksen kanssa voi aikaa hukkaa tarpeettomasti, puhumattakaan muista mahdollisista väärin ymmärryksistä mitä myöhemmin voi tapahtua. Ja vaikka kuinka tavoitteena olisi ainoastaan kentällä tapahtuva yhteistyö, on kontakti ja hyväksyntä työlle saattava kuitenkin ylemmiltä tahoilta. Esimerkiksi Sellon alueella opittiin, että vaikka kontakti lähipoliisin kanssa oli todella hyvä ja he olivat innokkaita katusovittelun ajatuksesta, niin heidän kätensä olivat hyvin sidotut esimiesten määräysten edessä. Nyt Kampissa onkin lähdetty ajatusta valuttamaan ylhäältä alaspäin (Turkka 2012). Tämä vain vaatii tietenkin paljon enemmän aikaa, mutta myös kykyä ”myydä tuote” henkilölle, joka ei ehkä enää niin vahvasti ole perillä kenttätöiden alueellisista tilanteista. Sama tilanne on kauppakeskuksen järjestyksenvalvojilla oman esimiehensä eli kauppakeskuskiinteistön kanssa. ”Jos kiinteistö ei haluaisi, et me ollaan millään tavalla tässä mukana niin sit me oltais hankalassa tilanteessa. – Ei me voida lähteä omin nokkineen sooloileen” (Järjestyksenvalvoja 1 2012).

Asiantuntijat tuovat esille kuinka alkuvaiheessa olevassa yhteistyössä on ensiarvoisen tärkeää varata riittävästi aikaa yhteistyötahojen tutustumiseen. Var-

sinkin, jos tarkoitus on työskennellä moniammatillisissa työpareissa tai tiimeissä, on henkilökemioiden kehittymiselle ja yhteen sovittamiselle annettava aikaa ennen kuin mennään kentälle. Sillä rikottaessa kentällä perinteisiä rajapintoja ja luotaessa työskentelymallia on ammattilaisten kemioiden toimittava (Turkka 2012). ”On hyvä tiedostaa, että verkostot eivät synny itsestään, vaan niiden eteen tulee työskennellä pitkäjänteisesti ja tavoitteellisesti. – – On annettava aikaa myös yhdessä olemiselle ja henkilökohtaiselle tapaamiselle, joissa verkoston toimijat voivat kohdata toisensa kasvoista kasvoihin ja rakentaa sitä kautta myös henkilökohtaisia tuttavuuksia.” (Soanjärvi 2007, 164.) ”Tähän on molemmin puolin valikoitunu hyviä tyyppejä niin tää yhteistyö toimii” (Järjestyksenvalvoja 1 2012). Silfverberg (2007) esittää kansainvälisten hankkeiden suurimmaksi haasteeksi eri maiden toimintakulttuurien yhteensovittamisen. Siinä onnistuminen vaatii myös yhteistyökumppaneiden avainhenkilöiden henkilökohtaisten suhteiden toimivuutta. Yhteisen näkemyksen ja toimintatavan merkitystä ei voi korostaa liikaa. Hankkeissa olisikin varattava varsinkin käynnistysvaiheessa aikaa myös vapaamuotoiseen yhdessäoloon ja tutustumiseen. Kun yhteistyösuhteet on saatu luoduksi henkilötasolla, on helpompi reagoida matkan varrella tuleviin ongelmiin ja kysymyksiin. (mt., 127.)

Mielestäni myös suomalaisten virastojen ja toimijoiden toimintakulttuurit ovat riittävän erilaisia, että niitä voidaan verrata eri maiden toimintakulttuureihin. Uuden toiminnan käynnistämisen kannalta onkin keskeistä tutustua yhteistyökumppaneihin ja käydä heidän kanssaan perusteellista keskustelua toiminnasta ja sen tavoitteista. Henkilökohtaisen tuntemisen kautta syntyviä ongelmatilanteita on helpompi ratkoa kuin tuntemattomien kesken. Talvio (2005) kuitenkin huomauttaa, että yhteistyötä ei voida rakentaa pelkästään hyvin keskenään toimeen tulevien henkilöiden varaan, vaan on hallittava vuorovaikutustaidot ja tultavat toimeen kaikenlaisten ihmisten kanssa (mt., 290). Tämä pitääkin paikkansa mietittäessä toimintaa pitkällä tähtäimellä. Kuitenkin esimerkiksi järjestyksenvalvoja-nuorisotyöntekijä työparitoimintaa tai katusovittelutoimintaa aloiteltaessa, on mukana olevien henkilöiden hyvä tuntee toisensa. Myöhemmin toiminnan pyöriessä ja toimintamallien vakiinnuttua eivät henkilökohtaiset kemit ole enää niin tärkeitä, vaan ammattimainen toiminta ja sosiaaliset taidot riittävät hyvän toiminnan ylläpitämiseen.

Yhteistyö ei voi onnistua, jos ei ole itselleen selvittänyt sen hyötyä ja omaa sitoutumistaan toimintaan. On hyvä tehdä itselleen selväksi mitä toiminnalta haluaa ja mitä siihen voi antaa. Vesalainen (1990) toteaa, että resurssien ja osaamisen yhdistäminen luo synergiaetua, kun organisaatioiden perustehtävät ovat samankaltaiset (Veijalainen 1999, 293). Tämä on luettavissa niin, että synergiaetua ei välttämättä saavuteta, jos organisaatioiden perustehtävät eroavat toisistaan tai ainakin se vaatii perusteellisia keskusteluja (yhteis)työn tarkoituksesta. Tämä keskustelu ei ole mahdollista ellei oma työnkuva ja tavoitteet ole selvillä. Kauppakeskuksissa työskennellessä on myös huomioitava, että se vaatii aivan eritavalla omalta mukavuus alueelta poistumista kuin se, että työskentelet omassa turvallisessa toimistossa. Pitää nähdä laajempi kuvio, kuin se oma nuorisotalo ja sen asiat sekä kyetä arvokeskusteluun omasta työstä ja siitä, mitä se voi muille antaa ja mitä oma työ voi muilta saada. Se vaatii työntekijältä ihan eri tavalla kuin se, että ”tässä on mun paikka, tervetuloa nuoret ketkä tulee, mä teen teidän kanssa töitä” (Turkka 2012).

Mitä järjestyksenvalvojen kanssa tehtävästä yhteistyöstä sitten voi käytännön tasolla hyötyä? Turkka (2012) näkee niin, että hyvää järjestyksenvalvojanuorisotyöntekijä yhteistyösuhdetta voi hyödyntää esimerkiksi siten, että nuorisotyöntekijän opittua tuntemaan kauppakeskuksesta hengaaavat porukat ja niiden dynamiikka, voidaan ”porukan kingi(t)” ottaa tutustumaan kulissien taakse kauppakeskuksen valvontaan ja kameroiden määrään. Näin nuoret oppisivat positiivisella tavalla kuinka valvottuja paikkoja kauppakeskukset ovat, että hölmöilyistä jää yleensä kiinni, eikä tätä oppia tarvitsisi saada kantapään kautta. Tai nuoret-järjestyksenvalvojat-nuorisotyöntekijä-akseli voisi tehdä yhdessä, nuoria osallistaen, säännöt tilojen käytöstä – hiukan kuin nuorisotaloilla. (Turkka 2012) Yhdessä jalkautuessa voitaisiin myös oppia toisen ammattikunnan osaamisesta. Siurala (2011, 146–147) toteaa, että ”moniammatillinen työ voi hämärtää tai vahvistaa ammattien välisiä raja-aitoja, ja se voi johtaa osaamisen siirtymiseen ammatista toiseen tai suorastaan tuottaa uutta osaamista.” Toisin sanoen nuorisotyöntekijät voisivat esimerkiksi oppia järjestyksenvalvoilla turvallisuusajattelua ja riskien havainnointia sekä ennaltaehkäisyä, järjestyksenvalvonta nuorisotyöltä yksilön kohtaamista ja ryhmädynamiikan ymmärrystä.

6 SEURAAVAN KULMAN TAKANA

Turkka (2012) esittää, että kauppakeskuksissa tehtävän nuorisotyön yksi tarkoitus voisi olla siellä olevien yhteisöjen hallina. Ryhmäyttämällä kauppakeskuksissa hengaavat nuoret nuorisotyölähtöisesti ja sitä kautta ”ottamalla ne hallintaan” on lopputulos yhteiskuntarauhan kannalta parempi kuin, jos ryhmät ryhmäytyvät keskenään. Tällaisessa ajattelussa on vahvasti kyse nuorten kontrolloinnista. Se toki saattaa joidenkin, ja ehkäpä jopa useimpien, kauppakeskuksissa hengaavien nuorten ja nuorten ryhmien tilanteessa olla perusteltua ja järkevää ongelmien ennalta ehkäisyä. Toisaalta käytännössä puolijulkisessa tilassa tehtävä työ on paljolti molemminpuolisen yleisen viihtyvyyden parantamista tuomalla kaikille osapuolille näkyviksi toisten käyttäytymisen ja toimien syitä ja toisaalta näihin toimiin vaikuttamista. Se, missä vaiheessa nuorten toimintaan vaikuttaminen sitten muuttuu sosiaalifunktiosta kontrollifunktioksi, on hyvin yksilö ja tilanneriippuvaista. Vaikka julkisessa keskustelussa nuoret hyvin usein nähdään ongelmana mitä tulee kauppakeskuksissa hengailuun, niin Kampin tapauksessa näin ei varsinaisesti ole ainakaan järjestyksenvälvojen haastattelujen mukaan. Heidän mukaansa tällä hetkellä nuoret eivät mitenkään erityisesti nouse esille käyttäjäryhmänä tai työtehtävissä, vaikka aiemmin näin on ollut. Toki toisinaan tapauksia on ja mediassa ne tuntuvat saavan huomiota. Ehkäpä yhteiskunnan eetos on tällä hetkellä taas sitä, että nuorten vapaa kontrolloimaton toiminta nähdään jälleen pelkästään ongelmia aiheuttavana? Voidaan siis olettaa, että nuorisotyöntekijöiden jalkautuminen kauppakeskuksiin ja muihin julkisiin tiloihin ja lisääntynyt yhteistyö näissä tiloissa johtuu tarpeesta poistaa tämä ”ongelma”. Nuorisotyö ei kuitenkaan itse näe itseänsä ongelman poistajana, mutta toimilla ”tilaaja” saadaan usein kuitenkin tyytyväiseksi. ”Moniammatillinen yhteistyö merkitsee usein lisääntynyttä kysyntää nuorisotyön menetelmille ja ammattitaidoille, mutta samalla nuorisotyöntekijän rooliin kohdistuu ristipaineita” (Vehviläinen 2002, 28; Kylmäkoski 2006b, 7).

Toisaalta fakta on, että perinteinen nuorisotyö ei tavoita kaikkia nuoria, eikä varsinkaan suurinta osaa syrjäytymisvaarassa olevista nuorista, joista monet viettävät aikaansa kaupungilla päivästä toiseen hengailen. Näitä yhteiskunnan kadottamia nuoriahan etsivä työ aikaan syntyi metsästäämään. Joten on perus-

teltua, että nuorisotyö jalkautuu ulos lämpimistä toimistoistaan ja menee nuorten luo. Joskin on myös esitetty, että nuorisotoimi tavoittaisi juuri nämä heikommin pärjäävät nuoret (Salasuo 2006, 74). ABC-tutkimuksessa yhdeksän prosenttia nuorista kuitenkin vastasi hakevansa sieltä turvapaikkaa ja vastaus korostui alle 18-vuotiailla. Vaikka määrä onkin marginaalinen, on 14 nuoren tarve hakea ABC:ltä turvapaikkaa hälyttävä. (Nikoskinen 2011b, 41.) Miltä ja miksi turvaa haetaan, ei tutkimuksesta selviä, mutta uskoisin, että kyse ei ole pelkäämistään abc-aseamista vaan samaa ilmiötä on myös kauppakeskuksissa. Kauppakeskusten väenpaljous tarjoaa hyvän piilopaikan ja turvan, mitä ikinä pakeneekaan. Toisaalta muiden läsnäolo luo turvallisuutta, mutta tieto siitä, että kukaan ei tunne sinua eikä tiedä mihin olet menossa eikä kukaan oikeastaan ole kiinnostunut sinusta luovat samalla äärimmäisen anonyymiuden tämä voi tuottaa äärimmäisen tunteen vapaudesta (Lehtonen & Mäenpää 1997, 58; Mäenpää 2005, 84–85). Mielestäni on siis hyvin todennäköistä, että kauppakeskukset ovat joillekin nuorille turvapaikkoja ja jalkautuvalle työlle on niissä tilausta.

Eräänä vaaranpaikkana kuitenkin tällaisessa kehityssuunnassa, missä kauppakeskuksissa alkaisi pyörimään enemmänkin ja ympärivuorokauden nuorisotyöntekijöitä ”häiritsemässä” nuoria, on siis se, että ehkäpä käytännössä tällaisen ”kauppakeskusnuorisotyöntekijän” toimenkuva alkaisi lähentyä vartijan toimenkuvaa ennen pitkää? Juvosen (2009) mukaan auttamistyössä ei voida välttyä vallankäytöltä eikä työntekijän vallan vähentäminen ole välttämätöntä. Tärkeämpää on vallan käytön perusteltavuus ja läpinäkyvyys (mt., 175). Toiminnan vaikutteista on käytävä sekä nuorisotyön sisällä että yhteistyökumppaneiden kanssa arvokeskustelua. On hyvä myös pohtia kuinka paljon tämä arvokeskustelu ja kompromissien hakeminen käytännön menetelmissä ohjaa nuorisotyötä ulkoisen kurin suuntaa. Yleisin keskustelukumppani ja yhteistyötaho kun kuitenkin kaupallisessa tilassa on järjestystä ylläpitävä taho. Tahoilta, joiden tavoite on järjestyksen ylläpitäminen, ratkaisuksi saattaa riittää ulkoisen turvallisuuden parantaminen ja yhteistyön haasteena onkin saada eri tavalla asioista ajattelevat tahot sopimaan ratkaisukeinoista siten, että ongelmaan päästään ikään kuin syvemmälle (Vehviläinen 2002, 14; Törrönen 2004, 12). Toivottavasti nuorille ymmärretään myös jättää myös vapaata tilaa ja aikaa. Mikäli kauppakeskuksiin integroidaan liiaksi nuorisotaloilla hyväksi todettuja käytänteitä, tilan käytölle tehdään sääntöjä nuorten kanssa ja nuorille osoitetaan sallittuja hengailupaikko-

ja, saattaa lopputulema olla se, että kauppakeskuksista tulee liian nuorisotalomaisia. Nuorisotilojahan ne eivät kuitenkaan ole, tiloilla on muitakin käyttäjiä ja liiallinen tilojen haltuunotto nuorisotyön toimesta luultavasti ajaisi nuoret muualle väljempiin tiloihin. Näin ainakin kävi Tampereen nollatolerenssi kokeilun yhteydessä (Korander & Törrönen 2004, 164) ja Kestilä ym. (2011) väittävät näin myös käyneen jo joidenkin ABC:eiden ja ostoskeskusten tapauksessa (mt., 143). Olisikin mielenkiintoista tutkia, kuinka nuoret kokevat nuorisotyön ulosmarssin julkiseen tilaan, onko se heistä ärsyttävää kytäämistä vai tervetullut ele heistä kiinnostuneilta aikuisilta?

Kannattaako nuorisotyön sitten vältellä kauppakeskuksiin jalkautumista, jos vaarana on, että nuoret ajetaan pois lämmöstä ja valosta sateisiin ja kolkkoihin puistoihin? Olisiko parempi pysyä sisällä nuorisotyöllisissä tiloissa, ettei nuorisotyöstä tule kontrollin käsikassaraa? Vastaus on ei. On kuitenkin muistettava nuorisotyön perinteet ja arvot sekä uskallettava pitää kiinni vapaaehtoisuudesta, nuorten tarpeiden kunnioittamisesta ja avustaa nuorten äänten kuulemisessa. Haaviston (2006) mukaan kaupunkitilassa toimiminen on aina vallan verkostoissa toimimista. Siihen liittyy keskeiset kysymykset siitä, kenelle kaupunki kuuluu, mille ryhmille se on rakennettu ja kenen etua se palvelee. (mt., 104.) Koskela (2009, 41) esittää kuinka ”tila on taistelukenttä, jossa eri ryhmät kamppailevat tilan sen fyysisestä ja symbolisesta haltuunotosta.” Näissä verkostoissa ja tällä taistelukentällä nuorisotyöllä on mahdollisuus valita puolensa. Voimme olla nuorten puolella, opettaa ja avustaa heitä tilan haltuunotossa tai voimme käännyä heitä vastaan ja olla yhdenmukaisen sosialisaaion etuvartiosto. Tai sitten otamme reilusti asemamme keskeltä ja toimimme välittäjänä, lähentäen osapuolia keskenään. Yhtäällä pyrimme avartamaan kaupunkitilaa myös nuorille, toisaalla taas sosiaalistamaan nuoria tapoihin, joilla yhteiskunta voi edelleen toimia ja kehittyä.

Vaikka edellä on tuotu vahvasti esille nuorten altavastaajana olo, mitä tulee puolijulkisen tilan käyttöön, on asiaan toinenkin näkökulma. On syytä huomioida Zukinen (1991/1995) ajatus siitä, että kaupunkikeskustasta olisikin tullut nuorison symbolisen vallan tila. Julkisemmän elämäntyylinsä vuoksi nuorten kaupungin kuluttamisen kyvyt kehittyvät vanhempiaan nopeammin. Kaupungin kulutuskeskeisyys ja nuorten identiteetin vahva liittyminen kuluttamiseen ovat teh-

neet nuorista uuden keskiluokan. Varsinkin, jos käsitämmme kuluttamisen urbaanina leikkinä, eikä puhtaana materiaalin hankinta on selvää, että nuoret hallitsevat keskustaa. (Mäenpää 2005, 327, 354-355.) Tässä on totuuden siemen, nuorten osaavat kaupungin pelin ja nykyään heillä on myös rahaa eikä pelkääntään kykyä kuluttamiseen. Ehkäpä keski-ikäisen väestön viimeinen epätoivoinen keino saada kaupunkitila takaisin hallintaansa on pyrkiä sulkemaan nuoret siitä ulos? Toisaalta niin tai näin, sosiaalisesti yhdenmukaistamalla tilaa, sen pelottavuus kasvaa (Koskela 2009; Törrönen 2004). Sennetin (2000) mielestä julkisen tilan epäjärjestys ja häiriö tuottavat rikkautta ja monivivahteisuutta. Tilan hallinnan monopolin tulisi olla kiistettävissä. (Mäenpää 2005, 326-327.) Tämä epäjärjestyksen tuottaminen, katuseurallisuuteen kannustaminen ja sukupolvien välisen kuilun kaventaminen ovat mielestäni jalkautuvan nuorisotyön tärkeitä tehtäviä.

Kuva 5: Kaupunkitilan elävöittämiä ja valtataistelun välineitä

Kuva 6: Virallisempaa urbaania rikkautta

Laajan yhteiskunnallisen tarkoituksen lisäksi jalkautuvalla työllä voidaan nähdä olevan myös hyvin ”yksinkertainen” syy mennä puolijulkiseen tilaan: markkinointi. Aikaisemmin tuli esille kuinka nuorisotyön palvelut eivät tavoita tai kiinnosta

kaikkia nuoria (kts. Myllyniemi 2008). Yhteiskunnan ja nuorten elämän hektisyyden keskellä saattaa nuorisotyön olla hankala kamppailla muiden toimijoiden tarjoamien virikkeiden kanssa (Salasuo 2006, 83). Tämän hektisyyden keskellä lienee paikallaan tarjota nuorille paikka, jossa rauhoittua ja vaikka juoda kuppi kahvia (Kylmäkoski 2007, 401). Asiantuntijat puolestaan näkivät tukikohdan tärkeänä jalkautuvan työn kannalta ja juuri tilatyön täydentäjänä ja, vaikka jalkautuvan työn tarkoituksissa tilan tai bussin markkinointi ei ensimmäisten joukossa ollutkaan, pidettiin sitä yhtenä jalkautuvan työn osana. Jaksan uskoa, että eräs syy tilojen käyttämättömyyteen on epätietoisuus. Ei siitä, missä tilat ovat vaan siitä, mitä siellä on ja millaista siellä on. Tilalla työskentelevä nuorisotyöntekijä onkin mielestäni parasta ja luotettavaa markkinointia tilalle. Nuorisotilalla monet häiriöistä ovat pois ja rauhallisessa ympäristössä mukavan jutustelun merkeissä nuoret helpommin puhuvat heitä vaivaavista asioista. Toki nuorisotiloillakin toisinaan on hektistä ja rauhatonta, mutta nuorisotilaa voidaan ainakin yrittää rauhoittaa, mutta Kampin kauppakeskuksen saaminen rauhalliseksi intiimiksi tilaksi on mahdottomuus.

Lopuksi haluan vielä suoda ajatuksen katusovittelulle. Toimintamallin kannalta ongelmallisimpia kohtia on toimiva yhteistyö. Toimintamallin idea on hyvä ja toiminta tarpeellista, mutta mikäli kaikki tahot eivät ole siinä mukana, ei toiminta ole kovin tehokasta. Ja vaikka järjestyksenvalvonta ja kauppakeskuskiinteistä sekä poliisi olisivat yhteistyökuviossa mukana, ei näiden toimijoiden kanssa voida sovittaa kuin kiinteistöön kohdistuvista ilkeiden teoista ja ehkäpä nuorten keskinäisiä nahisteluja. Mikäli katusovittelulla halutaan puuttua ja vaikuttaa näpistelyihin, on yhteistyöhön saatava mukaan myös kauppiat. Varsinkin suurten liikenteellisesti aktiivisten solmukohtien kauppakeskusten päivittäistavarakauppojen kohdalla voi olla haasteellista saada jokaiseen näpistelysovitteluun kauppalta edustus, joka oikeasti voi puhua kaupan puolesta ja tehdä päätöksiä. Ja ollakseen tehokas menetelmä, sovittelu vaatii kaikkien osapuolien aktiivisen läsnäolon. Kauppojen näkemyksiä katusovittelun hyödyllisyydestä, heidän valmiuksiaan sitoa resursseja ja kuinka paljon he olettavat katusovittelun vaativan resursseja sekä sitä kuinka paljon katusovitteluun sopivia tilanteita kauppoilla on, olisi todella hyvä tutkia tarkemminkin.

LÄHTEET

Asiantuntijahaastattelut:

Herttuainen, Samu 2012. Walkers-Hubu-bussiprojektin projektityöntekijä, yhteisöpedagogi. 23.4.2012. Kamppi, Helsinki.

Miettinen, Jari 2012. Helsingin nuorisoasiainkeskuksen kohdennetun nuorisotyön nuoriso-ohjaaja Asemanseudulla. 2.5.2012 Kamppi, Helsinki.

Turkka, Heikki 2012. Walkers-Hubu-bussiprojektin projektipäällikkö, sosiaalis kasvattaja. 24.4.2012. Kamppi, Helsinki.

Järjestyksenvalvoja 1 2012. Kauppakeskus Kampin järjestyksenvalvoja. 3.5.2012. Kamppi, Helsinki.

Järjestyksenvalvoja 2 2012. Kauppakeskus Kampin järjestyksenvalvoja. 3.5.2012. Kamppi, Helsinki.

Kirjalliset lähteet:

Aseman Lapset 2010. Walkers-Hubu-Bussiprojektin jatkohanke 2011–2013 projektisuunnitelma 28.5.2010. Julkaisematon.

Ervasti, Antti 2010. Etsivästä työstä. Kommentti – Nuorisotutkimuksen verkkokanava. Viitattu 31.3.2012. <<http://www.komentti.fi/kolumnit/etsivastastyosta>>

Eskola, Jari & Vastamäki, Jaana 2001. Teemahaastattelu: opit ja opetukset. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus, 24–42.

Haavisto, Juho 2006. Rullalautailu ja kaupunkitila. Teoksessa Kylmäkoski, Merja; Lind, Kimmo; Hintikka, Timo & Aittola, Tapio (toim.) 2006. Nuorten tilat. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Sarja C. Oppimateriaaleja: 9/2006. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 70, 99–108.

Hagelberg, Jonna 2011. Kategoriointi ja ryhmienväliset kontaktit työelämän tilanteissa: yhteisen sisäryhmäidentiteetin luomisen edellytyksiä ja siihen vaikuttaminen. Kandidaatintutkielma. Helsingin yliopisto. Valtiotieteellinen tiedekunta. Sosiaalipsykologian laitos. Viitattu 13.11.2012. <<http://jhagelbe.files.wordpress.com/2011/01/kandidaatintutkielma.doc>>

Heiskanen, Juha 2009. Huonosti käyttäytyvät nuoret. Kansainvälisen harjoittelun raportti nuorisorikollisuudesta Sheffield Youth Offending Servicestä tarkasteltuna. Ei julkaistu.

Helsingin Sanomat 2011. Kaljakellunta sai tuhansia ihmisiä veteen Vantaalla. Helsingin Sanomat 30.7.2011. Viitattu 1.3.2012. <http://omakaupunki.hs.fi/paakaupunkiseutu/uutiset/kaljakellunta_sai_tuhansia_ihmisia_veteen_vantaalla/>

Helsingin Sanomat 2012. Ravintolapäivä oli Helsingin kulttuuriteko 2011. Helsingin Sanomat 26.1.2012. Viitattu 1.3.2012. <http://omakaupunki.hs.fi/paakaupunkiseutu/uutiset/ravintolapaiva_oli_helsingin_kulttuuriteko_2011/>

- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2001. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Helsinki University Press.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.
- Hjort, Haldis 1995. Etsivän työn psykologia. Suom. Saima-Liisa Laatonen. Helsinki: Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi ry. Alkuperäisjulkaisu 1988.
- Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) 2007. Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76.
- Huhtajärvi, Piia 2007. Ammatillinen etsivä työ. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76, 446–457.
- Humanistinen ammattikorkeakoulu 2012. Kauppakeskuksen lapset — tarvitaanko nuorisotyötä kaupallisissa ympäristöissä –seminaarin kutsu ja ohjelma. Viitattu 13.11.2012. <<http://www.humak.fi/ajankohtaista/kalenteri/2012/06/kauppakeskuksen-lapset-tarvitaanko-nuorisotyota-kaupallisissa-ympari>>
- Ilves, Kirsi 1998. Stadi ja sen nuoret. Nuorisotyötä Helsingissä 1948–1997. Helsinki: Edita.
- Jokinen, Kimmo 1990. Nuorisotyö ja nuoriso. Jyväskylän yliopiston yhteiskuntapolitiikan laitoksen työpapereita nro 60.
- Juvonen, Tarja 2009. Kontrollin ulottuvuuksia nuorten kanssa tehtävässä työssä. Teoksessa Raitakari, Suvi & Virokannas, Elina (toim.) Nuorisotyön ja sosiaaliryöön jaetut kentät. Puheenvuoroja asiantuntijuudesta, käytännöistä ja kohtaamisista. Nuorisotutkimusverkosto/nuorisotutkimusseura, julkaisuja 96, 155–180.
- Järvinen, Kimmo 1993. Elämä hallintaan – erityisnuorisotyön opas tekijöille. Allianssin julkaisuja 3. Helsinki: Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi ry.
- Kallio, Kirsi Pauliina 2010. Ei-paikkojen arkinen politiikka. Kommentti – Nuorisotutkimuksen verkkokanava. Viitattu 21.11.2012. <<http://www.kommentti.fi/hallinta-ja-kontrolli/ei-paikkojen-arkinen-politiikka>>
- Kestilä, Laura; Määttä, Mirja & Peltola, Marja 2011. Rakenteet. Teoksessa Määttä, Mirja & Tolonen, Tarja (toim.) Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aika tänään. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 112, 129–144.
- Kiilakoski, Tomi 2010. Nuorisotyöstä ja yhteiskunnasta. Kommentti – Nuorisotutkimuksen verkkokanava. Viitattu 22.11.2012. <<http://www.kommentti.fi/viikon-väite/nuorisotyöstä-ja-yhteiskunnasta>>
- Kiilakoski, Tomi; Kivijärvi, Antti; Gretscher, Anu; Laine, Sofia & Merikivi, Jani 2011. Nuorten tilat. Teoksessa Määttä, Mirja & Tolonen, Tarja (toim.) 2011. Annettu, otettu, itsetehty. Nuorten vapaa-aika tänään. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 112, 57–91.
- Kiviniemi, Kari 2001. Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloit-

- televalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus, 68–84.
- Korander, Timo & Törrönen, Jukka 2004. Luottamus nuoriin nollassa? Tampereen nollatoleranssi kenttätyöntekijöiden ja kohteen kokemana. Teoksessa Törrönen, Jukka (toim.) Valvontaa ja vastuuta. Päähteet ja julkisen tilan moraalisaätely. Helsinki: Gaudeamus, 146–168.
- Koskela, Hille 2000. Turva-kamera-kontrolli: kadun näkymättömät katseet. Teoksessa Stadipiiri (toim.) URBS. Kirja Helsingin kaupunkikulttuurista. Helsingin kaupungin tietokeskus. Helsinki: Edita, 167–182.
- Koskela, Hille 2009. Pelkokierre. Pelon politiikka, turvamarkkinat ja kamppailu kaupunkitilasta. Helsinki: Gaudeamus.
- Koski, Pasi 2007. Liikunnan ja urheilun seuratoiminta nuorisotyönä. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76, 299–319.
- Kosonen, Martta-Liisa 2011. Mopoilu nuorten kokemana. Allrightin mopomiitit. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma. Perustutkinnon opinnäytetyö. Viitattu 20.02.2012. <<http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2011120717521>>
- Kuusisto-Arponen, Anna-Kaisa. 2008. Lasten ja nuorten oleilun poliittisuus. Kommentti – nuorisotutkimuksen verkkokanava. Viitattu 20.02.2012. <<http://www.kommentti.fi/kolumnit/lasten-ja-nuorten-oleilun-poliittisuus>>
- Kuusisto-Arponen, Anna-Kaisa & Tani, Sirpa. 2009. Hengailun maantiede. Arjen kaupunki nuorten olemisen tilana. Alue ja Ympäristö 38 (1), 51–58. Viitattu 20.02.2012. <http://www.ays.fi/aluejaymparisto/pdf/aluejaymp_2009_1_s51-58.pdf>
- Kylmäkoski, Merja 2006a. Nuorten tilat. Kommentti – Nuorisotutkimuksen verkkokanava. Viitattu 15.3.2012. <<http://www.kommentti.fi/kolumnit/nuorten-tilat>>
- Kylmäkoski, Merja 2006b. Näkökulmia nuorten tilan käyttöön. Teoksessa Kylmäkoski, Merja; Lind, Kimmo; Hintikka, Timo & Aittola, Tapio (toim.) Nuorten tilat. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Sarja C. Oppimateriaaleja: 9/2006. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 70, 6-21.
- Kylmäkoski, Merja 2007. Eteinen, vessa, keittokomero ja huone – niistä on nuorisotila tehty. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76, 393–409.
- Kylmäkoski, Merja; Lind, Kimmo; Hintikka, Timo & Aittola, Tapio (toim.) 2006. Nuorten tilat. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Sarja C. Oppimateriaaleja: 9/2006. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 70.
- Laakso, Kimmo 2012. Vartijan kainalossa. Voima (10) 3/2012, 42.
- Laine, Markus; Bamberg, Jarkko & Jokinen, Pekka 2007. Tapaustutkimuksen teoria ja käytäntö. Teoksessa Laine; Markus, Bamberg, Jarkko & Jokinen, Pekka (toim.) Tapaustutkimuksen taito. 2.painos. Helsinki: Gaudeamus, 9–38.

- Lehtonen, Turo-Kimmo & Mäenpää, Pasi 1997. Valtava mustekala. Kuinka kauppakeskusta käytetään? Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 1997:6.
- Lybeck, Tuula & Walldén, Jaana 2011. Nuorisolain muutokset – monialainen yhteistyö ja etsivä nuorisotyö. Teoksessa Aaltonen, Kimmo (toim.) Nuorten hyvinvointi ja monialainen yhteistyö. Helsinki: Tietosanoma, 25–58.
- Malin Salla 2012. Kamppi, nuorten olohuone. Nuorten hengailua Kampissa syksyllä 2011. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma. Perustutkinnon opinnäytetyö. Viitattu 20.02.2011 <<http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201202051923>>
- Moilanen, Pentti & Räihä, Pekka 2001. Merkitysrakenteiden tulkinta. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus, 44–67.
- Myllyniemi, Sami 2008. Mitä kuuluu? Nuorisobarometri 2008. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 88. Nuorisoasiain neuvottelukunta, julkaisuja 39. Opetusministeriö. Viitattu 20.02.2012. <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/nuorisoasiain_neuvottelukunta/julkaisut/barometrit/liitteet/Nuorisobarometri2008.pdf>
- Myllyniemi, Sami 2009. Taidekohtia. Nuorisobarometri 2009. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 97. Nuorisoasiain neuvottelukunta, julkaisuja 41. Viitattu 20.02.2012. <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/nuorisoasiain_neuvottelukunta/julkaisut/barometrit/liitteet/Nuorisobarometri_2009.pdf>
- Mäenpää, Pasi 2000. Viihtymisen kaupunki. Teoksessa Stadipiiri (toim.) URBS. Kirja Helsingin kaupunkikulttuurista. Helsingin kaupungin tietokeskus. Helsinki: Edita, 17–31.
- Mäenpää, Pasi 2005. Narkissos kaupungissa. Tutkimus kuluttaja-kaupunkilaisesta ja julkisesta tilasta. Helsinki: Tammi.
- Mäkinen, Esa 2007. Puolijulkisen tilan kontrolli kauppakeskuksessa. Helsingin yliopisto. Valtiotieteellinen tiedekunta. Sosiologian laitos. Pro gradu – tutkielma. Viitattu 20.02.2012. <<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/18239/puolijul.pdf>>
- Määttä, Mirja & Tolonen, Tarja (toim.) 2011. Annettu, otettu, itsetehty. Nuorten vapaa-aika tänään. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 112.
- Nieminen, Juha 1995. Nuorisossa tulevaisuus. Suomalaisen nuorisotyön historia. Nuorisotutkimusseura ry, Helsinki: Lasten Keskus Oy
- Nieminen, Juha 1999. Ohjaajista euroeksperteihin: Nuorisotyön toimijat toisen maailman sodan jälkeen. Teoksessa Kuorelahti, Matti & Viitanen, Reijo (toim.) Holtittomasta hortoilusta hallittuun harhailuun – nuorten syrjäytymisen riskit ja selviytymiskeinot. NUORAn julkaisuja Nro 14. Helsinki: Mannerheimin lastensuojeluliitto. 271–277.
- Nieminen, Juha 2007. Vastavoiman hahmo – nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristöt ja eetos. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76, 21–43.

- Nikoskinen, Elina 2011a. Mopot ja mopoilu. Tarkastelua ilmiöstä, sen merkityksestä ja asemasta nuoren elämässä. Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskuksen julkaisuja 4/2011.
- Nikoskinen, Elina 2011b. Nuorten ABC-hengailu ilmiönä, tulkintoina ja toimenpiteinä. ABC-liikennemyymälät ja nuoret -tutkimushankkeen loppuraportti. Sarja B. Projektiraportit ja selvitykset 18. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu. Viitattu 20.02.2012.
<http://www.humak.fi/sites/default/files/liitteet/humak_abc_verkko.pdf>
- Nuorten keskus 2012a. Palveluoperaatio saappaan toimintakokonaisuus. Viitattu 01.11.2012.
<<http://www.nuortenkeskus.fi/fi/toimintaa/saapas/palveluoperaatio+saappaan+toimintakokonaisuus/>>
- Nuorten keskus 2012b. Toimintaa: Saapas. Viitattu 01.11.2012.
<<http://www.nuortenkeskus.fi/fi/toimintaa/saapas/>>
- Purjo, Timo 2001. Nuorten katu- ja kouluväkivallan hallinta – nuorten ongelmakäyttäytymisen ehkäisy aktiivisen puuttumisen ja kasvatuksen keinoin. Helsinki: Keep Cool Tiimi Oy c/o Non Fighting Generation ry.
- Raitakari, Suvi & Virokangas, Elina 2009. Yhteisiä teemoja etsimässä. Teoksessa Raitakari, Suvi & Virokannas, Elina (toim.) Nuorisotyön ja sosiaalityön jaetut kentät. Puheenvuoroja asiantuntijuudesta, käytännöistä ja kohtaamisista. Nuorisotutkimusverkosto/ nuorisotutkimusseura, julkaisuja 96, 5–20.
- Saarela-Kinnunen, Maria & Eskola Jari 2001. Tapaus ja tutkimus = tapaustutkimus? Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus, 158–169.
- Salasuo, Mikko 2006. Atomisoitunut sukupolvi. Pääkaupunki seudun nuorisokulttuurinen maisema ja nuorisotyön haasteita 2000-luvun alussa. Helsingin kaupungin tietokeskus tutkimuksia 6/2006.
- Salovaara, Reija 2010. Kauppakeskukset nuorten tiloina. Kommentti – Nuorisotutkimuksen verkkokanava. Viitattu 15.3.2012.
<<http://www.kommentti.fi/hallinta-ja-kontrolli/kauppakeskukset-nuorten-tiloina>>
- Seppälä, Tua 2006. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta uutena nuorisotyön muotona. Teoksessa Kylmäkoski, Merja; Lind, Kimmo; Hintikka, Timo & Aittola, Tapio (toim.) 2006. Nuorten tilat. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Sarja C. Oppimateriaaleja: 9/2006. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 70, 88–98.
- Silfverberg, Paul 2007. Ideasta projektiksi. Projektityön/ Projektinvetäjän käsikirja. 1.painos. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Siljander, Pauli 2002. Systemaattinen johdatus kasvatustieteeseen. 2.painos. Keuruu: Otava
- Sinisalo-Juha, Eeva 2010. Hygieeninen ote nuorista. Kommentti – Nuorisotutkimuksen verkkokanava. Viitattu 21.11.2012.
<<http://www.kommentti.fi/hallinta-ja-kontrolli/hygieeninen-ote-nuorista>>

- Siurala, Lasse 2011. Moniammatillinen työ ja sen siirtyminen verkkonuurisotyöhön. Teoksessa Aaltonen, Kimmo (toim.) Nuorten hyvinvointi ja monialainen yhteistyö. Helsinki: Tietosanoma, 140–150.
- Soanjärvi, Katariina 2007. Nuorisotyön verkostoituminen – nuorisotyöntekijöiden yhteistyöstä osaamisverkostoksi. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76, 155–167.
- Stadipiiri (toim.) 2000. URBS. Kirja Helsingin kaupunkikulttuurista. Helsingin kaupungin tietokeskus. Helsinki: Oy Edita Ab.
- Stenvall, Elina 2009. ”Sellasta ihan tavallist arkee”. Helsingiläisten 3.–6.-luokkalaisten arki ja ajankäyttö. Helsingin kaupungin tietokeskus. Tutkimuksia 2/2009. Viitattu 20.02.2012.
<http://www.hel2.fi/Tietokeskus/julkaisut/pdf/09_02_27_Tutkimus_2_Stenvall.pdf>
- Talvio, Markus 2005. Nuorisotyö verkostoissa. Teoksessa Paananen, Terhi & Tuominen, Hans (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja oy, 280–292.
- Telemäki, Matti 1984. Johdatus nuoruuden ja nuorisotyön historiaan. Kansalaiskasvatuksen Keskuksen julkaisuja 56.
- Tuononen Päivi 2008. Asiaa aikuisille! Lapset ja nuoret kertovat omien oikeuksiansa toteutumisesta Suomessa. 2. painos. Lapsiasiaivaltuutetun toimiston selvityksiä 4:2008. Viitattu 20.02.2012.
<http://www.lapsiasia.fi/c/document_library/get_file?folderId=101063&name=DLFE-8154.pdf>
- Turun Sanomat 2010a. Tuhannet ihmiset kokoontuivat Botellón-piknikille Kupittaalla. Turun Sanomat 17.7.2010. Viitattu 1.3.2012.
<<http://www.ts.fi/online/kotimaa/146982.html>>
- Turun Sanomat 2010b. Botellón vuorasi Kupittaa-alueen roskilla. Turun Sanomat 18.7.2010b. Viitattu 3.1.2012.
<<http://www.ts.fi/online/lahialue/147057.html>>
- Turun Sanomat 2011. Turun Botellón keräsi 2 000–3 000 juhlijaa. Turun Sanomat 16.7.2011. Viitattu 3.1.2012.
<<http://www.ts.fi/online/kotimaa/239727.html>>
- Turun Sanomat 2012. Turun Botellón menee syyteharkintaan. Turun Sanomat 21.3.2012. Viitattu 21.3.2012.
<<http://www.ts.fi/uutiset/kotimaa/325016/Turun+Botelln+menee+syyteharkintaan>>
- Törrönen, Jukka 2004. Julkinen tila ongelmana, säätelyn alueena ja tutkimuskohteena. Teoksessa Törrönen, Jukka (toim.) Valvontaa ja vastuuta. Päihitteet ja julkisen tilan moraalिसäätely. Helsinki: Gaudeamus, 11–31.
- Törrönen, Jukka & Korander, Timo 2004. Ehkäisevä poliisityö ja turvallisuus-suunnitelmat. Teoksessa Törrönen, Jukka (toim.) Valvontaa ja vastuuta. Päihitteet ja julkisen tilan moraalिसäätely. Helsinki: Gaudeamus, 169–195.
- Vartijavahti 2008. Kampin kauppakeskuksen nuorisotyhjennykset. Viitattu 17.11.2012. <<http://vartijavahti.wordpress.com/2011/02/22/kampin-kauppakeskuksen-nuorisotyhjennykse/>>

- Vehviläinen, Jukka 2002. Moniammatillinen nuorisotyö. Yksinäisten sankareiden ajasta tiimityöhön. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Sarja C. Oppimateriaalit: 2/2002.
- Veijalainen, Laura 1999. Verkostoyhteistyöhön kohdistuvat odotukset päihde- ja huumetyössä. Teoksessa Kuorelahti, Matti & Viitanen, Reijo (toim.) Holtittomasta hortoilusta hallittuun harhailuun – nuorten syrjäytymisen riskit ja selviytymiskeinot. NUORAn julkaisu Nro 14. Helsinki: Mannerheimin lastensuojeluliitto. 293–302.
- Vesa, Mikko 2011. Kaljakellunta jätti jälkensä jokivarteen. Vartti 31.7.2011. Viitattu 3.1.2012.
<http://omakaupunki.hs.fi/paakaupunkiseutu/uutiset/kaljakellunta_jatti_jalkensa_jokivarteen-katso_kuvat/>
- Vesikansa, Sari 1988a. Toimintaan nuorten kanssa 1. Perustietoa nuorisotyöntekijöille. Helsinki: Kansalaiskasvatuksen keskus.
- Vesikansa, Sari 1988b. Toimintaan nuorten kanssa 2. Perustietoa nuorisotyöntekijöille. Helsinki: Kansalaiskasvatuksen keskus.
- Viitanen, Reijo 2012. Opinnäytetyöstä. Humakpro yksityisviesti 22.03.2011.
- Villanen, Sampo. 2008. Talonvaltaukset – kaupungin pelastus. Teoksessa Stranius, Leo & Salasuo, Mikko (toim.). Talonvaltaus liikkeenä – miksi squat ei antaudu? Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisusarja, 63–68. Viitattu 16.7.2011. <<http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/talonvaltaus.pdf>>

Lait ja asetukset:

- Laki nuorisolain muuttamisesta 693/2010. Viitattu 01.11.2012.
<<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2010/20100693>>
- Nuorisolaki 72/2006. Viitattu 07.11.2012.
<<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>>